

5682

ՀԱՄԿ(Բ)Կ

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ՄՈՄԵՆՏՆԵՐՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ
ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ
ԽՄԲԱԿԻ
ԾՐԱԳԻՐ

ՅԿՊ1(Օ7)
Հ-22

ՊՐՈԴՐԱՑ • 1937

Գրութարմեր ըունը յերկիքների, միացելք

13 SEP 2013

5682

ՅԿՊ1(07)
Հ-22

1 DEC 2009
19 AUG 2005

ՀԱՄԿ(Բ)Կ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՈՄԵՆՏՆԵՐՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ
ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԽՄԲԱԿԻ
ԾՐԱԳԻՐ

Հաստատված ե Համբայի կենտրոնի
Բյուրոյի կողմանց, 1936 թվի դեկտեմբերի 17-ին

20434-59

6324

ՀԱՅԿՈՒՄՑՐԱՆ

1937

ՅԵՐԵՎԱՆ

ПРОГРАММА КОМСОМОЛЬСКОГО
КРУЖКА ПО ИЗУЧЕНИЮ ОСНОВНЫХ
МОМЕНТОВ ИСТОРИИ ВКП(б)

Армпартиздат, Ереван, 1937 г.

ՀԱՄԼԿՅԵՄ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՆԱՄԱԿԸ

ՀԱՄԼԿՅԵՄ ՄԱՐԶԿՈՄՆԵՐԻ, ՅԵՐԿՐԿՈՄՆԵՐԻ ՅԵՎ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ
ԿԵՆՏԿՈՄՆԵՐԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՆԵՐԻՆ, ՀԱՄԼԿՅԵՄ
ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ, ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՆԵՐԻ
ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ՀԱՄԿ(բ)Կ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՈԽԵՆՏՆԵՐՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂ
ԽՄԲԱԿՆԵՐԻ ԴԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻՆ

Համլկյեմ կենտկոմի և պլենումի վորո-
շումների համաձայն, Համլկյեմ կենտկո-
մը, հաստատելով Համկ(բ)Կ պատմության
հիմնական մոմենտներն ուսումնասիրող
կոմյերիտական խմբակների վերամշակված-
ծրադիրը, անհրաժեշտ է համարում լրա-
ցուցիչ կերպով տալ հետեւյալ ցուցում-
ները.

Պարապմունքների հիմնական մեթոդը պետք է լինի մշակվող թեմայի եյությունը սպառող՝ պրոպագանդիստի զբուցատրությունը։ Սխալ պետք է համարել, վոր շատ պրոպագանդիստներ իրենց ունկնդիրներին չեն ծանոթացնում թեմայի եյությանը և իրենք համարյա վոչինչ չեն պատմում նրանց, այլ փորձում են միայն ունկնդիրներին ստիպել, վոր պատասխան տան իրենց դրամ հարցերին։ Հետևանքն այն է լինում, վոր պարապմունքները վերածվում են անբովանդակ հարց ու պատասխանի։ Այսպես կոչված «ծալվարուն զրույցը» դրանով վերջունում ե, թեև ունկնդիրները պրոպագանդիստից վորքանելից լուրջ գիտելիքներ չեն ստացել։ Պրոպագանդիստը սկզբում պետք է համարնալի, աշխույժ, կոնկրետ փաստերով հաղեցված պատմումի ձևով շարադրի թեմայի բովանդակությունը և ապա միայն զրույցի կարգով լրացուցիչ կերպով ունկնդիրներին պետք է բացատրի նրանց

անհասկանալի հարցերը և ստուգի, թե նըրանք ինչպես են հասկացել թեման։

Համեկ(ր)կ պատմությունն ուսումնասիրելիս պետք է հատուկ ուշադրություն դարձնել, վորպեսզի ունկնդիրը կոնկրետ պատկերացում ստանա ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի պատմական իրավրություն և այդ ժամանակաշրջանի հիմնական փաստերի մասին։

Շատ խմբակներում Համեկ(բ)կ պատմությանը վերաբերող պարապմունքների ամենախոշոր թերությունն այն է, վոր գեղքերի ընթացքը շարադրվում է վերացական, սիսեմատիկ կերպով։ Այսպես, որինակ, յերրիմն ունկնդիրները ձևականորեն մտքներն են պահում, թե ինչպես և զշվել 1905 թ. Հեղափոխության շարժիչ ուժերի հարցը, բայց համարյա վոչինչ չեն կարող ասել այն գեղքերի մասին, վորոնք տեղի յեն ունեցել այդ թվականին։ Հետևանքն այն է լինում, վոր պրոպագանդը գառնում է մեր կուսակցության պայքարի կոնկրետ պայմաններից

կորված վերացական ու անբոլանդակ Փոր-
մուլաների սերտում : Դրա հետ կազմած ե
նաև մի այլ լուրջ թերություն, վորն ա-
ռանձնապես անհանդուրժելի յե յերիտա-
սարդության հետ տարվող պարագմունքնե-
րի ժամանակ : Շատ պրոպագանդիստներ
պատմում են բոլշևիկների լողունգների,
տակտիկայի մասին, առաջն պատկերա-
ցում չեն տալիս կուսակցության կազմա-
կերպիչներ՝ Լենինի ու Ստալինի և նրանց
դինակիցներ՝ բոլշևիկյան կուսակցությունը
կառուցղղներ՝ Սվերդլովի, Զերժինսկու,
Կիրովի, Կույբիշևի, Ֆրունզեյի, Մոլոտ-
ովի, Վորոշիլովի, Որջոնիկիձեյի, Կազանո-
վիչի կյանքի և գործունեյության մասին :
Մինչդեռ այդ հսկայական դաստիարակչա-
կան նշանակություն ունի :

Պրոպագանդիստն իր ամբողջ աշխատան-
քի ընթացքում պետք ե հետեւի ՀամԿ(բ)Կ
կենտկոմի այն ցուցումներին, թե կուսակ-
ցության պատմության պրոպագանդը պետք
ե այնպես կազմակերպել, վոր ունինդիրնե-

ը և «ծանոթանան պատմական այն իրա-
դրությանը, վորի մեջ կուսակցությունն
աշխատել ե, ծանոթանան նրա ամենա-
ականավոր դեկավարների ու կազմակեր-
պիչների գործունեյությանը, կուսակցու-
թյան՝ կյանքի և պայքարի վերաբերյալ
վաստերին ու դեպքերին՝ իրենց ժամա-
նակագրական հաջորդականությամբ, ա-
ռանց վորի չի կարելի հասկանալ ու յու-
րացնել կուսակցության քաղաքականու-
թյունը, տակտիկան և կազմակերպական
պրիորների զարդացումն ու փոփոխությու-
նը, կուսակցության լողունգների, աշխա-
տանքի ձևերի ու մեթոդների իրար հաջոր-
դելը նրա պատմության դանաղան ետապ-
ներում» (ՀամԿ(բ)Կ կենտկոմի «Պետրով-
սկու անվան գործարանի» կուսակցության
պատմությունն ուսումնասիրող խմբակների
պարագմունքների դրության մասին» ըն-
դունած վորոշումից) :

ՀամԿ(բ)Կ պատմության վերաբերյալ
պարագմունքները պետք ե ունկնդիրներին

Հստակ պատկերացում առն այն պայքարի
մասին, վոր բոլշևիկյան կուսակցությանը
մղել ե բանվոր դասակարգի բոլոր թշնա-
միների գեմ, լենինիզմին ու կուսակցու-
թյանը թշնամի բոլոր հոսանքների և խըմ-
բալորումների գեմ, այն մասին, թէ ինչ-
պես կուսակցությունը նրանց նկատմամբ
հաղթանակ ձեռք բերեց :

II

Ծրագրում հիշված պարագմունքների
թիվը տրիենալիր (մոռավոր) ե : Պրո-
պագանդիստը ինքը պետք ե ըստ ուն-
կընդիրների առաջադիմության վորոշի, թե
քանի պարագմունք ե անհրաժեշտ անց-
կացնել այս կամ այն թեմայի շուրջը : Այս
դեպքում պրոպագանդիստը պետք ե զեկա-
վարվի մի բանով՝ պետք ե ձգտի, վորպես-
զի խմբակի բոլոր ունկնդիրները լրջորեն
յուրացնեն թեման : Պրոպագանդիստը չի
կարող իր պարտականությունը կատարած
համարել, յեթե պարզվում ե, վոր մեկ կամ

յերկու ունկնդիր բավականաչափ չեն հաս-
կացել պարզաբանվող հարցը : Սակայն խըմ-
բակի զեկավարը պետք ե յելակետ ունենա-
այն, վոր ընդհանուր առմամբ ամբողջ ծը-
բագիրը անցնի վոչ ավելի, քան մեկ տար-
վա ժամանակամիջոցում :

III

Կոմյերիտականներին գաղափարապես
լուրջ կերպով սպասարկինելու և կուսակ-
ցության արդի քաղաքականությունը պար-
զաբանելու նոլատակով անհրաժեշտ ե համ .
Կ(ը)Կ պատմության հիմնական մոմենտնե-
րի ուսումնասիրությունը կապակցել ար-
դիականության հետ և սոցիալիստական շի-
նարարության բնագավառում կուսակցու-
թյան ունեցած հերթական ինդիրների հետ ;
Եմբակի զեկավարը պետք ե կարողանա ի-
րաք զուգագրել և իրար հետ կապել արդի
իրադրությունն ու կուսակցության գործո-
ղությունները և անցյալում նրա կատարած
աշխատանքը : Այսպես, որինակ, ունկնդիր-

ներին բացատրելով այն սլայքարը, վոր Լեռ-
նինը և բոլշևիկները մղել են լենինյան կա-
նոնադրության § 1-ի համար ընդդեմ Մար-
տովի և Տրոցկու (2-րդ պարապմունք), ան-
հրաժեշտ ե մատնահչել, թե կուսակցու-
թյան անդամի կոչման անաղարտության
հոգաը բոլշևիզմի տարբերիչ գիծն ե նրա
ամբողջ պատմության ընթացքում։ Անհրա-
ժեշտ ե ցույց տալ, վոր բոլշևիզմի այդ
դիմը ցայտուն կերպով արտահայտվում է
այն աշխատանքում, վոր վերջին ժամա-
նակներս կուսակցությունը կատարել է,
կուսակցական փաստաթղթերը ստուգելու
և փոխանակելու ասպարեզում, ինչպես և
կուսակցության մեջ նոր անդամներ ընդու-
նելու վերաբերյալ ՀամԿ(բ)կ կենուկոմի ըն-
դունած վորոշումներում։ Կարելո ե այդ
որինակներով ցույց տալ բոլշևիզմի կադ-
մակերպական սկզբունքների անխախտու-
թյունը, պարզաբանել լենինի և Ստալինի
ուսմունքը բոլշևիզյան կուսակցության ե-
ցության մասին։

Այսպիսով՝ խմբակի ղեկավարը, կուսակ-
ցության պատմության ուսումնասիրու-
թյունը կապակցելով արդիականության
հետ, կկարողանա խմբակի պարապմունքը
դարձնել յերիտասարդության քաղաքական
դաստիարակության մի լուրջ, մարտական
դպրոց։

IV

Անհրաժեշտ ե պարապմունքներն այս ծը-
րագրով սկսել առանց սպասելու կուսակ-
ցության պատմության նոր գասագրքի
լույս տեսնելուն։ Ծրագրում մատնանշված
գրականությունը խմբակների ղեկավարնե-
րին հնարաւորություն ե տալիս, ղեղիկ
գործն ուշադիր վերաբերվելու դեպքում,
պարապմունքները վարել նաև գոյություն
ունեցող դասադրքերով և գրքերով։

Խմբակի ղեկավարը յուրաքանչյուր պա-
րապմունքից հետո պետք է մատնանշի ուն-
կընդըլին, թե համապատասխան դասագրքի
վոր գլուխը պետք է կարդալ։ Պրոպաղան-
դիստը հանձնարարում է կարդալու նաև

ծրագրում ցույց տրված Լենինի-Ստալինի
առանձին հոդվածներն ու աշխատություն-
ները :

ՀամեկօթեՄ մարդկոմները, յերկրկոմնե-
րը, քաղկոմները և ընդկոմները պետք է
Համեկ(բ)կ պատմությունն ուսումնասիրող
կոմյերիտական խմբակների բոլոր զեկա-
վարներին հրահանգավորեն, թե ինչպես
պետք է վարել պարագմունքները տվյալ
ծրագրով :

ՀամեկօթեՄ կենտկոմը պարտավորեցնում
է մարդկոմների և յերկրկոմների առաջին
քարտուղարներին, ինչպես նաև քաղկոմնե-
րի քարտուղարներին անձամբ հրահան-
գավորել բոլոր պրոպագանդիստներին այս
հարցի առթիվ :

ՀԱՄԵԿՕԹԵՄ ԿԵՆՏԿՈՄ

I. ԻՆՉՊԵՍ Ե ԱՌԱՋԱՑԵԼ ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ

1-ԻՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Մարդու, ենդեւսը, Լենինը և Ստալինը
կապիտալիստական հասարակության մեջ
դոյություն ունեցող դասակարգերի և դասա-
կարգային պայքարի մասին։ Կապիտալիզմի
դարգացումը Ռուսաստանում։ Բանվորների
դարգացումը Ռուսաստանում։ Դասակարգերի
դասակարգիների դրությունը Ռուսաստա-
նում միավետության որով։ Միավետու-
թյունը վորպես ժողովրդի ամենավոխերիմ
թշնամին։ Ցարական Ռուսաստանը վորպես
ժողովուրդների բանտ։

Բանվորական շարժման սաղմնավորումը
Ռուսաստանում։ Բանվորական շարժումը

ՂԵՂԱՄԱՂԱՐԵԼՈՒ ՀԱԺՄԱՐ ՀԵՂԱՔԻՌԽԱՂԱՆ ՂԱՂ-
ՄԱՂԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ անհրաժեշտու-
թյունը : Լենինի գալուստը Պետերբուրգ (1893 թվին) : Լենինյան պայքարը հեղափո-
խական մարքսիզմի համար և Բուռաստա-
նում բանվոր դասակարգի հեղափոխական
կուսակցություն ստեղծելու համար : Թշնա-
միներ, վորոնց զեմ հեղափոխական մարք-
սիզմը պայքարում եր Բուռաստանում
80-ական և 90-ական թվականներին (նա-
րուդնիներ և լեզալ մարքսիստներ) : Բան-
վոր դասակարգի աղատազբության համար
պայքարող Պետերբուրգի միությունը, վո-
րը ստեղծվել է Լենինի կողմից (1895 թիվ) :
Լենինի ձերբակալությունը և աքսորումը :
Ընկեր Ատալինի հեղափոխական դործունե-
յության սկիզբը (1897 թիվ) : ՌՍԴԲԿ առա-
ջին համագումարը (Մինսկ, 1898 թիվ) :
Լենինի եմիգրացիան արտասահման :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Կարլ Մարքս, Հասոր 18-րդ, եջ
4—31:

16

- Հայերեն.— Վեցհասորյակ, Հասոր 6-րդ,
եջ 7—42:
2. Լենին.— Ֆրիդրիխ Ենգելս, Հասոր առաջին,
եջ 409—416:
Լույս և տեսել առանձին գրքույկով Հայերեն
թարգմանությամբ:
3. Լենին.— Մարքսիզմի յերեք աղբյուրները և
յերեք բաղկացուցիչ մասերը, Հասոր 16-րդ,
եջ 349—353:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, Հասոր 6-րդ,
եջ 1—6:
4. Կ. ՄԱՐՔՍ և Ֆ. ԵՆԳԵԼՍ.— Կոմունիստական
կուսակցության մանիքնություն, «Բուրժուատներն ու
պրոլետարները» և «Պրոլետարները» և կոմունիստ-
ները՝ գլուխը:
5. Կ. ՄԱՐՔՍ.— Գոթակի ծրագրի քննադատու-
թյունը: Կուսաքատ, 1933 թ. :
Լույս և տեսել առանձին գրքույկով Հայերեն
թարգմանությամբ:
6. Լենին.— Ի՞նչ են «Ժողովրդի բարեկամները»
և ինչպես են նրանք մարտնչում սոցիալ-դեմոկրատ-
ների դեմ Հասոր առաջին, եջ 55—111:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, Հասոր 6-րդ,

եջ 277—349:
7. Լենին.— Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցու-
թյան ծրագրի նախադիմ և բացարձությունը, Հա-
սոր առաջին, եջ 425—445:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր առաջին, էջ
321—348:

8. Լենին.— Մեր ծառալեռը, հատոր յերկորդ, էջ
491—494:

9. Լենին.— Հետազնաց ուղղությունը սուսական
սոցիալ-գեմոկրատիայի մեջ, հատոր 2-րդ, էջ
529—556:

10. ՍՏԱԼԻՆ.— Լենինիզմի հարցերը, հրատ.
10-րդ, էջ 3—12:

Հայերեն.— Լենինիզմի հարցերը, էջ 11—16:

11. Լենին.— Նարոդնիկության տնտեսական բա-
վանդակությունը, հատոր առաջին, էջ 271—295
և 356—362:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 6-րդ, էջ
353—385:

12. Բերիկ.— Անդրկովկասի բուշեիկյան կադրա-
կերպությունների պատմության հարցի չորրորդ:
Կուսաքան, 1936 թ., էջ 5—42:

Հայերեն.— էջ 13—53:

13. Համ. Կ (բ) Կ համաստ պատմություն՝ կոս-
քինի խմբագրությամբ, դւ. 2-րդ:

2-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՅՆՔ

Լենինյան «Իսկրայի» դերը՝ Ռուսաստա-
նում բանվոր դասակարգի Հեղափոխական
կուսակցություն ստեղծելու գործում: Լե-

նինի պայքարն եկոնոմիստների և եսերնե-
րի դեմ: Ստալինը—Անդրկովկասում լենի-
նյան «Իսկրայի» գիծը կիրառող ու պաշտ-
պանող: Բաթումի ցույցը (1902 թիվ):

Կուսակցության 2-րդ համագումարը
(Բրյուսսել-Լոնդոն, 1903 թիվ): Կուսակ-
ցության ծրագրի ընդունումը: Լենինի պայ-
քարը Մարտովի և Տրոցկու դեմ կուսակ-
ցության կանոնադրության առաջին Տի-
բուլեկիյան ձևակերպման համար: Բոլշևիկ-
ների և մենքնեկիների պառակտումը 2-րդ
համագումարում: 2-րդ համագումարում
յեղած պառակտուման միջազգային նշանա-
կությունը և բոլշևիզմի, վորակա ինքնու-
րույն քաղաքական հոսանքի, ձևավորումը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— «12 տարվա ընթացքում» ժողովա-
ծուի նախարանը, հատոր 12-րդ, էջ 57—70:

2. Լենին.— Զրույց եկոնոմիզմի պաշտպանների
հետ, հատոր 4-րդ, էջ 339—344:

3. Լենին.— Ի՞նչ անել, հատոր 4-րդ, էջ
359—368:

Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 1-ին, Եջ
402—565:

4. ՍՏԱԼԻՆ. — «Լենինիզմի հարցելը», 10-րդ հրա-
տարակություն, Եջ 12—24:

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցելը», Եջ 23—38:

5. ԲԵՐԻԱ. — Անգրկովկասի բոլշևիկյան կազմա-
կերպությունների պատմության հարցի ըստը,

Եջ 5—42:

Հայերեն.— Եջ 13—53:

6. ԼԵՆԻՆ. — Ճառ՝ կուսակցության կանոնադրու-
թյունը քննարկելիս, հասոր 6-րդ, Եջ 31—33:

Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 1-ին, Եջ
723—727:

7. ՌՄԴԲԿ 2-րդ համագումարի բանաձեռքը: Լե-
նին, հասոր 6-րդ, Եջ 398—405:

8. Համ. Կ (բ) Կ համառոտ պատմություն՝
Վ. Կոռըլինի խմբագրությամբ, գլ. 3-րդ:

II. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ

ԿՈՒՍՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ 1905—1907 թ. թ.

ՈՈՒՍՍԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՄԵջ

Յ-ՐԴ ՊԱՐՍՊՄՈՒՆՔ

Բանվորների և գյուղացիների գրությու-
նը Ռուսաստանում 1905 թ. հեղափոխու-
թյան նախորեյին: Ռուս-ճապոնական պա-
տերադմը (1904 թ.) և նրա ազգեցու-
թյունը Ռուսաստանի հեղափոխության
դարպացման վրա: 1905 թվի հունվարի 9-ը
վլորպես 1905—1907 թ.թ. հեղափոխության
սկիզբ: Գործադուլներ և ցույցեր քաղաք-
ներում, գյուղացիական հուղումներ գյու-

դում : Ապստամբություն «Պոտյումկին»
զբահանավի վրա :

Կուսակցության 3-րդ համագումարը
(Լոնդոն, 1905 թ.) : Յերկու տակտիկա
հեղափոխության մեջ—բոլշևիկների տակ-
տիկան և մենչեւիկների տակտիկան : Լենի-
նյան ուսմունքը հեղափոխության մեջ բան-
վոր դասակարգի ղեկավար դեր ունենալու
մասին : Գյուղացիությունը վրապես պրո-
լետարիատի դաշնակից միավետական-կալ-
վածատիրական կարգերի դեմ ուղղված
պայքարում : Տրոցկու մենշևիկյան տակտի-
կան :

Լենինի և Ստալինի պայքարը հանուն
կուսակցության 3-րդ համագումարի վորո-
շումների՝ ընդդեմ մենշևիկների ու տրոց-
կիստների : Լենինի գալուստը Ռուսաստան :
Ստալինը—Անդրկովկասի բանվորների և
գյուղացիների պայքարի կազմակերպիչ և
ղեկավար : Լենինի և Ստալինի առաջին
հանդիպումը (1905 թ. դեկտեմբեր) :

Առաջին խորհուրդների առաջացումը 1905

թվին Պետերբուրգում և Մոսկվայում : Հոկ-
տեմբերյան ընդհանուր քաղաքական գոր-
ծադուլը : Մոսկվայի ղինված ապստամբու-
թյունը (1905 թ. դեկտեմբեր) : Զեական
միավորում մենշևիկների հետ և կոստակցու-
թյան 4-րդ համագումարը (Մոսկովը,
1906 թ.) : Գյուղացիական ապստամբու-
թյունները 1906 թվին և բոլշևիկների պայ-
քարը գյուղացիական շարժումը ղեկավարե-
լու : Համար : Նախատիների ապստամբու-
թյունները Սվեեբորգում և Կրոնշտադտում :
ՌՍԴԲԿ 5-րդ համագումարը (Լոնդոն,
1907 թ.) :

Հեղափոխության պարտությունը և սկ-
սեակցիայի ըմաննի սկիզբը Ռուսաստանում :
Յարական ժանդարմների պատժիչ արշավ-
ները հեղափոխական բանվորների և գյու-
ղացիների դեմ : 1905—1907 թ.թ. Հեղա-
փոխության պարտության պատճառները :
1905—1907 թ.թ. Հեղափոխության նշա-
նակությունը : «Առանց 1905 թ. դվարակոր-
փորձի, 1917 թ. Հոկտեմբերյան հեղափո-

իության հաղթանակն անկարելի կլիներ»
(Լենին): 1905—1907թ. թ. ռուսական հեղափոխության անդրադարձումը համաշխարհային հեղափոխական չարժման վրա:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Միապետությունը և պրոլետարիատը, հասոր 7-րդ, էջ 26—34:
2. Լենին.— Հեղափոխության սկզբը Ռուսաստանում, հասոր 7-րդ, էջ 79—81:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ 294—298:
3. Լենին.— Զեկուցում 1905թ. հեղափոխության մասին, հասոր 19-րդ, էջ 343—357:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ 3—26:
4. Լենին.— 3-րդ համագումարը, հասոր 7-րդ,
էջ 301—306:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ,
էջ 457—466:
5. Լենին.— Կուսակցության վերակադրության
մասին, հասոր 8-րդ, էջ 373—381:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ
474—486:
6. Լենին.— Սոցիալ-դեմոկրատիայի վերաբր-

- յունքը դեպի գյուղացիական չարժումը, հասոր
8-րդ, էջ 181—193:
Հայերեն.— Յերկհատորյակ, հասոր 1-ին, էջ
516—526:
7. ԲՍԴԲԿ 3-րդ համագումարի բանաձևերը, Լե-
նին, հասոր 7-րդ, էջ 430—438:- 8. Լենին.— Մոսկվայի ազստամբության դասե-
րը, հասոր 10-րդ, էջ 48—53:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ
359—369:
- 9. Լենին.— Պրոլետարիատը և գյուղացիու-
թյունը, հասոր 8-րդ, էջ 382—385:
- 10. Լենին.— Առակներով սովակին չեն կերակ-
րում, հասոր 7-րդ, էջ 51—56:
- 11. Լենին.— ԲՍԴԲԿ պառակտման համառոտ
մեխարկ, հասոր 7-րդ, էջ 91—95:
- 12. Լենին.— Սոցիալ-դեմոկրատիան և ժամա-
նակալոր հեղափոխական կառավարությունը, հա-
սոր 7-րդ, էջ 191—195:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ
26—44:
- 13. ՍՏԱԼԻՆ.— Լենինիդի հարցերը, 10-րդ
հրատ., էջ 12—24, 105—107, 467—477:
Հայերեն.— «Լենինիդի հարցեր», էջ 30—37,
138—139, 580—593:
- 14. ԲԵԲԻԿ.— Անդրկովկասի բուլւեկյան կազմա-

Կերպությունների պատմության հարցի շարքը, զԼ.
2-րդ, եջ 43—91:

Հայերեն.— 9Լ. 2-րդ, եջ 57—117:

15. Համ. կ (ր) կ համառոտ պատմություն,
Կոսրինի խմբագրությամբ, զԼ. 4-րդ և 5-րդ :

III. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՌԵՍԱԿՑԻԱՅԻ,
ՆՈՐ ՎԵՐԵԼՔԻ ՅԵՎ
ԻՄՊԵՐԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
ՏԱՐԻՆԵՐԻՆ

4-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Յարական կառավարության տեսորը բան-
վորների և գյուղացիների դեմ։ Ստոլիպին-
չինան և միապետության փորձը՝ գյուղում
հենվել կուլակության վրա։

Բոլշևիկների կուսակցությունն ընդհա-
տակում։ Լենինի յերկրորդ եմիգրացիան և
ընկեր Ստալինի աքսորումը։ Լենինի և
Ստալինի զինակիցները — Վորոշլովը,
Ֆրունզեն, Կիրովը, Որջոնիկիձեն, Կույրի-

Հեղը—բանուում, տաժանակրության մեջ և
աքսուում:

Լենինի և Ստալինի պայքարը Ռուսաս-
տանում բոլշևիկների անլեռալ կուսակցա-
կան կազմակերպությունները պահպանելու
և ամրապնդելու համար: Բոլշևիկների աշ-
խատանքն արհմիություններում, հիվանդա-
նոցային դրամարկղներում, կոռուպտիվ և
այլ հասարակական կաղմակերպություն-
ներում: Վերաբերմունք դեպի Պետական
Դուման: Բոլշևիկների պայքարը լիկիդա-
տորների և ոտղովիստների դեմ: Բոլ-
շևիկների պայքարը 2-րդ ինտերնա-
ցիոնալի ուղղութունիցից դեմ: Լենինի պայ-
քարն ուղղութունիսաներից պարակտվելու
համար:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Ճանապարհի վրա, հատոր 14-րդ,
էջ 24—32:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 2-րդ, էջ
545—555:

2. Լենին.— Պրոլետարիատի պայքարի նորա-

տակը մեր հեղափոխության մեջ, հատոր 14-րդ,
էջ 36—51:

3. Լենին.— Լեկվեդասորության լեկվեգիան,
հատոր 14-րդ, էջ 104—110:

4. Լենին.— Հաշուվողականների կամ առաքինինե-
րի նոր Փրակցիայի մասին, հատոր 15-րդ, էջ
228—243:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 2-րդ, էջ
643—667:

5. ՍՍԼԻՆ.— Նամակ Կովկասից, «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր առաջին, էջ 525—529:
Լույս և տեսել առանձին որքույթով հայերեն
թարգմանությամբ:

6. ՍՍԼԻՆ.— Նամակ Լենինին Սոլիչեգոդսկի
աքսորից: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր
առաջին, էջ 529—531:

Լույս և տեսել առանձին որքույթով հայերեն
թարգմանությամբ:

7. «Բնկեր Կրոնվ», Պրոֆիլդատ, 1935 թ., էջ
69—84:

8. Ժողովածու ընկ. Որջոնիկեմյի 50-ամյակի
առթիվ:

9. Վալերիան Վլադիմիրովիչ Կույբիշև: Կուս-
հրատ, 1936 թ., էջ 21—69:

10. Համ. Կ (բ) Կ համառոտ պատմություն՝
կոորդինի խմբագրությամբ, գլ. 6-րդ:

Յ-ԲԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒԽՆՔ

Պրաղայի կոնֆերանսը (1912 թ. հունվար) և նրա նշանակությունն ու տեղը կուսակցության պատմության մեջ։ Մենչեւի ների, տրոցկիստների և ռոտովլիստների վերջնական վտարումը կուսակցությունից։ Ընկեր Ստալինին կուսակցության կենարունական կոմիտեին անդամ՝ ընտրելը։

Հեղափոխական նոր վերելքի սկիզբը նուսաստանում։ Լենայի դեպքելը (1912 թ. ապրիլ)։ «Պրավդա» թերթի հիմնադրումը։ Ընկերներ Լենինի և Ստալինի դերը «Պրավդա» թերթում։ Գործադուներ, ցույցեր և պայքար բարիկադների վրա—Պետերբուրգում, 1914 թ. հունիսին։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԼԵՆԻՆ. — Զեկուցում Միջազգային սոցիալիստական բյուրոյին՝ ԱՄԴԲ Համառուսաստանյան կոնֆերանսի մասին, հասոր 15-րդ, էջ 409—410։

2. ԼԵՆԻՆ. — Լիկիդատորները կուսակցության դեմ, հասոր 15-րդ, էջ 461—463։

3. ԼԵՆԻՆ. — ԱՄԴԲԿ արդի գրության շուրջը, հասոր 16-րդ, էջ 59—60։

ՀԱՅԵՐԵՆ. — Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ 722—723։

4. «ԲԱՄԴԲԿ Համակուսակցական» («Պրավդայի») 6-րդ կոնֆերանսի բանաձեկցից, «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 1-ին, էջ 551—554։

ՀԱՅԵՐԵՆ. — Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ 707—713։

5. ԲԵՐԻԱ. — Անդրկովկասի բալեկիցյան կազմակերպությունների պատմության հարցի շուրջը, շրաբ. 1936 թ., էջ 92—135։

ՀԱՅԵՐԵՆ. — էջ 119—172։

6. ԼԵՆԻՆ. — Հեղափոխական վերելքը, հասոր 15-րդ, էջ 533—538։

ՀԱՅԵՐԵՆ. — Վեցհասորյակ, հասոր 2-րդ, էջ 713—722։

7. ԼԵՆԻՆ. — ԱՄԴԲԿ կենակոմի կուսաշխատողների հետ ունեցած խորհրդակցության բանաձեկը։ «Հեղափոխական վերելքը, գործադուները և կուսակցության ինքիրները» գլուխը, հասոր 16-րդ, էջ 227—228։

8. ԼԵՆԻՆ. — Գործարանատերերը բանվորական գործադուների մասին, հասոր 16-րդ, էջ 466—471։

9. ՍՏԱԼԻՆ. — «Պրավդա»-յի 10-ամյակի առթիվ (Հունվար)։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր առաջին, էջ 572—574։

10. ԼԵՆԻՆ.— Կիսամյա աշխատանքի հանրագում-
մարները, հատ. 16-րդ, էջ 45—55:
11. Համ կ (բ) կ համարու պատմություն՝
կոորդինի խմբաղբությամբ, էջ. 7-րդ:

ԵՐԻ ՊԱՐԱՊՄՈՒԽՖ

1914—1918 թ. թ. իմպերիալիստական
պատերազմը : Նրա պատճառները և Ռու-
սաստանի մասնակցությունը պատերազմին :
Յերկրորդ ինտերնացիոնալի կրախը : 2-րդ
ինտերնացիոնալի կուսակցությունների մե-
ծամասնությունն անցնում և իմպերիալիս-
տական հայրենիքի պաշտպանության դիր-
քերը (սոցիալ-չուվինիզմ) :

Բոլշևիկները և նրանց միակ հետեղական
հեղափոխական վերաբերմունքը դեպի պա-
տերազմը : Իմպերիալիստական պատերազմը
քաղաքացիականի վերածելու լենինյան լո-
դունքը : Իր իմպերիալիստական կառավա-
րության պարտության լենինյան լոդունքը :
Լենինի և Ստալինի պայքարը մենցեկների

պաշտպանողականության և Տրոցկու մեն-
շեկյան դիրքի դեմ :

Լենինի ուսմունքը մեկ յերկրում սոցիա-
լիզմի հաղթանակի հնարավորության մա-
սնին (1915 թվի հողվածներ) և լենինի սայ-
քարը տրոցկիզմի դեմ : Լենինի պայքարը
համաշխարհային պատերազմի տարիներին՝
3-րդ ինտերնացիոնալ ստեղծելու համար :

Բոլշևիկների աշխատանքը թուսաստա-
նում պատերազմի ժամանակ : Դումայի բու-
շեկյան Փրակցիայի ձերբակալությունը,
վերջինիս դատը և աքսորումը ; Կամենելիի
դավաճանական վարմունքը դատարանում :

Ցարիզմի պարտությունը պատերազ-
մում : Արդյունաբերության և տրանսպորտի
քայլայտմը : Գյուղատնտեսության ան-
կումը : Հեղափոխական տրամադրու-
թյունների աճումը բանվորների և գյու-
ղացիների մեջ :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԼԵՆԻՆ.— Պատերազմը և ուսական սոցիալ-
դեմոկրատիան, հատոր 18-րդ, էջ 61—66:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 3-րդ, Էջ
114—122:

2. Լենին.— Գործերի գրությունը Բուսաստանի
ողջիալ-դեմոկրատիայի մեջ, հատոր 18-րդ, Էջ
174—178:

3. Լենին.— ՈՍԴԲԿ արտասահմանյան սեկցիա-
ների կոնֆերանսը, հատոր 18-րդ, Էջ 124—128:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 3-րդ, Էջ
122—128:

4. Լենին.— Խոչ ապացուցեց ՈՍԴԲ Փրակցիա-
յի նկատմամբ յեղած դատը, հատոր 18-րդ, Էջ
129—133:

5. Լենին.— Յունիոնակ բռույուրի մասին, հատոր
19-րդ, Էջ 176—190:

6. Յերիտասարդական ինտերնացիոնալը, հատոր
19-րդ, Էջ 294—297:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 3-րդ, Էջ
224—228:

7. Լենին.— Յեկոնպայի Միացյալ Նահանգների
լողունգի մասին, հատոր 18-րդ, Էջ 230—233:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 3-րդ, Էջ
128—132:

8. Լենին.— Հեղափոխության յերկու գծի մասին,
հատոր 18-րդ, Էջ 314—318:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 3-րդ, Էջ
146—152:

9. Լենին.— Պրոլետարական հեղափոխության

հազմական ծրագրերը, հատոր 19-րդ, Էջ 323—332:

10. ՍՏԱԼԻՆ.— Բոլշևիզմի պատմության մի քա-
նի հարցերի մասին: Նամակ «Պրոլետարակայա» ու-
վոլյուցիա» ժուռնալի խմբադրությանը: «Լենինիզմի
հարցերը», 10-րդ հրատ. Էջ 467—477:

Հայերեն. «Լենինիզմի հարցերը», Էջ 580—593:

11. Համ. Կ (բ) Կ համառոտ պատմություն՝
կնորինի խմբադրությամբ. գլուխ 8-րդ:

IV. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ
ՍՈՅԻԱԼԻՍՏՍԿԱՆ ՄԵԾ
ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ

7-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

1917 թվի Փետրվարյան բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունը : Միապետության տապալումը բանվորների և զինվորական շինել հաղած դյուդացիների ձեռքով : Խորհուրդների կաղմակերպումը և ժամանակավոր կառավարության ստեղծումը : Յերկիշխանություն : Մենչեւկան գալաճանական դերը:

Էնկեր Ստալինի վերադարձն աքսորից՝ Գետրովը: Լենինի գալուստն արտասահ-

36

մանից : Լենինի առլրիլյան թեղիները : Բոլշևիկների կուսակցության կուրսը զեղի բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխության վերածումը սոցիալիստականի : Կուսակցության քաղաքականությունը գյուղացիության գանազան խավերի նկատմամբ՝ պրոլետարիական հեղափոխության նախազարդարացման ժամանակաշրջանում : Բոլշևիկյան լոգոնդները — «Վոչ մի աջակցություն ժամանակավոր կառավարությանը», «Ամբողջ իշխանությունը խորհուրդներին», «Կորչի պատերազմը», «Բանվորական վերահսկողություն արտադրության նկատմամբ», «Հողը գյուղացիներին» : Բոլշևիկների պայքարը մենշևիկների և եսերների համաձայնողական կուսակցությունների աղղեցությունից աշխատավոր մասսաներն աղատազրելու համար : Լենինի ու Ստալինի պայքարը կամենեվի և Ռիկովի մենշևիկյան հայցքների դեմ :

Հուլիսյան ցույցը և նրա գնդակոծումը ժամանակավոր կառավարության կողմից՝

37

մենչելիկների ու եսեղների ուղղակի մաս-
նակցությամբ։ Տեսոր բոլցելիկների դեմ։
Լենինն ընդհատակում։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԼԵՆԻՆ. — Նամակներ հեռվեց, հասոր 20-րդ,
Էջ 13—47։

Հայերն. — Վեցհատորյակ, հասոր 3-րդ, Էջ
293—303։

Ամբողջովով լույս և տեսել նաև առանձին դրաւոյ-
կով։

2. ԼԵՆԻՆ. — Պրոլետարիատի խնդիրները ավալ
հեղափոխության մեջ (Բեղիսներ)։ Հասոր 20-րդ,
Էջ 87—90։

Հայերն. — Վեցհատորյակ, հասոր 3-րդ, Էջ
311—316։

3. ԼԵՆԻՆ. — Լուիբլանականություն, հասոր
20-րդ, Էջ 91—93։

4. ԼԵՆԻՆ. — Յերկիշանության մասին, հասոր
20-րդ, Էջ 94—96։

Հայերն. — Վեցհատորյակ, հասոր 3-րդ, Էջ
316—320։

5. ԼԵՆԻՆ. — Նամակներ տակտիկայի մասին (ա-
ռաջին նամակ), հասոր 20-րդ, Էջ 99—108։

Հայերն. — Վեցհատորյակ, հասոր 3-րդ, Էջ
320—333։

6. ԼԵՆԻՆ. — Պրոլետարիատի խնդիրները մեր հե-
ղափոխության մեջ, հասոր 20-րդ, Էջ 111—135։
Հայերն. — Վեցհատորյակ, հասոր 3-րդ, Էջ
333—365։

7. ՍՏԱԼԻՆ. — Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը
և ոռուսական կոմունիստների տակտիկան, «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հասոր առաջին, Էջ
759—781։

Հայերն. — «Լենինիդմի հարցերը», Էջ 100—133։
8. ՍՏԱԼԻՆ. — Գյուղացիական հարցի վերաբե-
րյալ՝ կոռուսակցության յերեք հիմնական լողունզների
ժամանության մեջ՝ պատճենագործությունների մասին։ Պատճենա-
գործությունը, 10-րդ հրատ., Էջ 151—160։

Հայերն. — «Լենինիդմի հարցերը», Էջ 194—205։

9. ՍՏԱԼԻՆ. — Պրոլետարիատի և քավոր գյու-
ղացիության դիկտատորայի լողունզը Հոկտեմբերի
նախապատրաստման ժամանակաշրջանում։ Պատճե-
նագործությունը ընկեր Ս. Պոկրովսկուն։ «Լենինիդմի հարցերը»,
10-րդ հրատ., Էջ 161—168։

Հայերն. — «Լենինիդմի հարցերը», Էջ 206—215։

10. ՍՏԱԼԻՆ. — Հոկտեմբերյան հեղափոխության
միջազգային բնույթը։ «Լենինիդմի հարցերը», 10-րդ
հրատ., Էջ 203—209։

Հայերն. — «Լենինիդմի հարցերը», Էջ 258—266։

11. «Քաղաքացիական պատերազմի պատմությու-
նը», հասոր առաջին, Էջ 61—94, 115—140,
159—176։

32. Համ. Կ (բ) Կ համառոտ պատմություն՝
կորինի խմբագրությամբ, գլուխ Թ-րդ:

8-ՐԴ ՊԱՐՄՊՄՈՒՆՔ

Կուսակցության 6-րդ համադումարը
(1917 թ. ոգոստոս) և անմիջականորեն զին-
ված ապստամբություն նախապատրաստե-
լու կուրսը: Բնկեր Ստալինը—համադումա-
րի ղեկավար: Բնկեր Ստալինի յելույթը
համադումարում՝ ի պաշտպանություն մեկ
յերկրում սոցիալիզմի հաղթանակի հնարա-
վորության վերաբերյալ լենինյան ուսմուն-
քի: Կուսակցության վեցերորդ համագու-
մարի վորոշումը յերիտասարդության մա-
սին:

Կորնիլովականությունը և նրա ջախջա-
խումը: Բանվորների սպառավենումը և
կարմիր գլարդիսայի կարմակերպումը:
Բանվոր յերիտասարդությունը կարմիր
գվարդիայում: Բանվորական մասսաների
անցումը բոլշևիկների կողմը: Բանվոր յե-
րիտասարդության համախմբումը բոլշևիկ-
ների չուրջը: Խորհուրդների բոլշևիկա-

ցումը: «Ամբողջ իշխանությունը խորհուրդ-
ներին» լոգումնդը և նրա նշանակությունն
այլ ժամանակաշրջանում:

Լենինի նամակները զինված ապստամ-
բություն նախապատրաստելու մասին և
նրանց նշանակությունը: Կուսակցության
կենտրոնական կոմիտեյի վորոշումը զինված
ապստամբության մասին: Լենինի և Ստա-
լինի պայքարը կամենելի և Զինովյելի
դավաճանության դեմ և Տրոցկու դեմ՝
ապստամբության նախորեյին:

Հոկտեմբերյան զինված ապստամբությու-
նը և պրոլետարական սոցիալիստական Մեծ
հեղափոխության հաղթանակը: Աշխատա-
վոր գյուղացիության աջակցությունը պրո-
լետարական հեղափոխությանը: Լենինը և
Ստալինը—ապստամբության ղեկավարներ: Խորհուրդների 2-րդ համադումարը: Իշխա-
նության անցումը խորհուրդներին՝ հաղ-
թական ապստամբության հետևանքով:
Դեկտեմբեր հաշտության և հողի մասին:

դական կոմիտարների խորհրդի կազմվելը :
Դեկտեմբերական վերահսկողության
մասին և արդյունաբերության ազգայնաց-
ման սկիզբը : ՊրոԼետարական սոցիալիստա-
կան ՄԵծ հեղափոխության միջազգային
նշանակությունը :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԼԵՆԻՆ.— Նամակ Կենտկոմի անդամներին,
Հատոր 21-րդ, Էջ 362—363:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, Հատոր 3-րդ, Էջ
612—614:

2. ՍՏԱԼԻՆ.— Զեկուցում կուսակցության 6-րդ
համակումարում : «Լենին և Ստալին» ժողովածու,
Հատոր առաջին, Էջ 838—849:

3. ԼԵՆԻՆ.— Նամակ բոլշևիկների կուսակցու-
թյան անդամներին, Հատոր 21-րդ, Էջ 350—352:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, Հատոր 3-րդ, Էջ
604—608:

4. ԼԵՆԻՆ.— Նամակ ընկերներին, Հատոր 21-րդ,
Էջ 334—349:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, Հատոր 3-րդ, Էջ
585—604:

5. ԼԵՆԻՆ.— Նամակ ՌՍԴԲԿ կենտրոնական Կոմի-
տեյին, Հատոր 21-րդ, Էջ 353—356:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, Հատոր 3-րդ, Էջ
608—612:

6. ՍՏԱԼԻՆ.— «Լենինիզմի հիմունքների մասին»,
դուռի 7-րդ : «Լենինիզմի հարցերը», Հատոր 10-րդ,
Էջ 50—62:

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Էջ 69—83:

7. ՍՏԱԼԻՆ.— «Հոկտեմբերյան հեղափոխության
միջազգային բնույթը» : «Լենինիզմի հարցերը»,
Հատոր 10-րդ, Էջ 203—209:

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Էջ 258—266:

8. Քաղաքացիական պատերազմի պատմությունը,
Հատոր առաջին, Էջ 177—190, 191—208:

9-ՐԴ ՊԱՐԱՊՈՒԽՆՅԱ

ԲՈՂԵՄԻՒԹՅՈՒՆԵՐԻ կուսակցության սկավարը
պրոլետարական դեկտատուրայի պահպան-
ման և ամրապնդման համար—այդ դեկտա-
տուրայի գոյության առաջին ժամանակա-
շրջանում : Բուրժուա-կալվածատիրական
պետական արդարաւորի փշրումը և խորհրդա-
յին իշխանության կազմակերպումը : Լենինի
և Ստալինի պայքարը Հոկտեմբերից Հետո
Զինովյեվի, Կամենեվի, ինչպես նաև Ռի-
կովի և ուրիշների կապիտուլյանտության

ու դավաճանության դեմ : Պայքարը ողբուհ-
տարական հեղափոխության թշնամիների
հակահեղափոխական յելույթների դեմ և
ընկեր Զերժինսկու գլխավորությամբ Հա-
մառուսաստանյան Արտակարգ Հանձնաժո-
ղովի (ՎԿԲ) կազմակերպումը :

Բոլշևիկների սրայքարն իմպերիալիստա-
կան պատերազմը զարարեցնելու համար :
Լենինի և Ստալինի պայքարը «ձախ կոմու-
նիստների» (Բուլարին և ուրիշները)
մանը բուրժուական խմբերի դեմ : Տրոցկու
դավաճանական դերը՝ Գերմանիայի հետ
Բրեստի հաշտության բանակցությունները
վարելու ժամանակ : Կուսակցության 7-րդ
համադումարը (1918 թ. մարտ) : Տրոցկու
և «ձախ կոմունիստների» դատապարտվելը :
Կուսակցության վերանվանումը «Բու-
ռաստանի սոցիալ-դեմոկրատական բանվո-
րական» (բոլշևիկների) կուսակցություն»—
փոխարին «Բուռաստանի կոմունիստական
(բոլշևիկների) կուսակցության» ;

Մոյիալիստական շինարարության լենի-
նյան պլանը (1918 թիվ) և նրա կատարման
խափանումը՝ սկսված քաղաքացիական ոլա-
տերազմի պատճառով : Պայքար հացի հա-
մար, պայքար կուլակության դեմ և չքա-
վորության կոմիտեների ստեղծումը : Հե-
ղափոխական յերիտասարդության շարժու-
մը և ՌԿՅԵՄ-ի կազմակերպումը (1918
թվի հոկտեմբեր) :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Խորհրդային իշխանության հերթա-
կան ինդիբները, հասոր 22-րդ, էջ 435—468:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 4-րդ, էջ
310—348:
2. Լենին.— «Ձախ» յերեխայության և մանր-
բուրժուականության մասին, հասոր 22-րդ, էջ
511—528:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 4-րդ, էջ
356—378:
3. Լենին.— ՌՍԴԲ (ը) և կենտրոնական Կոմիտե-
յի կողմից, հասոր 22-րդ, էջ 58—61:
Հայերեն.— Վեցհասորյակ, հասոր 3-րդ, էջ
680—684:

4. ԼԵՆԻՆ.՝ Նամակ «Պրավդա»-ին խմբագրության
նը, հասոր 22-րդ, եջ 89—91:
Հայերեն.—Վեցհասորյակ, հասոր 3-րդ, եջ
690—692:
5. ԼԵՆԻՆ.՝ Հեղափոխական Փրազի մասին, հա-
սոր 22-րդ, եջ 261—269:
Հայերեն.—Լենին, հասոր 22-րդ, եջ 333—345:
6. ԼԵՆԻՆ.՝ Տարրինակը և հրեշտակը, հասոր
22-րդ, եջ 297—303:
Հայերեն.—Լենին, հասոր 22-րդ, եջ 380—390:
7. ՍՏԱԼԻՆ.՝ Լենինիզմի պատմական արժատնե-
րը: «Լենինիզմի հարցերը», 10-րդ հրատ., եջ 3—7:
Հայերեն.—«Լենինիզմի հարցերը», եջ 11—16:
8. ՍՏԱԼԻՆ.՝ Գյուղացիական հարցի վերաբերյալ՝
կուսակցության յերեք հիմնական լոգունների մա-
սին: Պատասխան ընկ. Յան-սկուն: «Լենինիզմի
հարցերը», 10-րդ հրատ., եջ 151—160:
Հայերեն.—«Լենինիզմի հարցերը», եջ 194—205:
9. Համեկ(բ)կ համառոտ պատմություն՝ Կորինի
խմբագրությամբ, գլուխ 10-րդ:

V. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ
ԿՈԽԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ
ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՄ (1918 -1920 թ. թ.)

10-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Քաղաքացիական պատերազմի սկիզբը
(1918 թվի ամառ): Զեխոսովակյան խոռո-
վությունը: Արխաննելսկի, Ողեսսայի,
Վլադիվոստոկի, Բագվի ոկուպացիան ին-
տերվենատների կողմից: Բագվի 26 կոմիսար-
ների գնդակահարությունը: Պայքար գեր-
մանացիների և գետմանավաճառության գեմ
Ռուսականայում: Զախ եսերների ապստամ-
բությունը և սպիտակ-գլարդիական եսե-
րական տեռորը բոլշևիկների դեմ: Եսերնե-

րի մահափոքքը Լենինի կյանքի դեմ։ Կարմիր տեռոր սլովետարական հեղափոխության թշնամիների դեմ։ Բանվորա-գյուղացիական կարմիր բանակի ստեղծումը։

Միջազգային իմպերիալիզմի դերը Հակա-հեղափոխական պատերազմի և ինտերվեն-ցիայի կազմակերպման գործում։ Անտանտի առաջին ու յերկրորդ արշավանքը Խորհը-դային իշխանության դեմ։ Լենինը հեռացնում և Տրոցկուն կոլչակի և Դենիկինի ջախ-ջախման ասպարեզում կարմիր բանակի գործողությունների դեկավարությունից բո-լոր գործողությունների դեկավարության հանձնարարումն ընկեր Ստալինին։ Կոլչակի ջախջախումը (1919 թիվ)։ Յուդենիչի և Դենիկինի բանակների ջախջախումը (1919 թիվ)։

11-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒԽՆՔ

Պատերազմ սպիտակ լեների դեմ և Վրան-գելի ջախջախումը (1920 թիվ)։ Լենինի դերը կարմիր բանակի գործողությունների

դեկավարության ասպարեզում։ Բնիեր Ստալինը կազմակերպում և Կարմիր բանա-կի հաղթանակները քաղաքացիական պատե-րազմի կարեւորագույն ճակատներում (Յա-րիցինի պաշտպանությունը, պայքար Կոլ-չակի, Յուդենիչի, Դենիկինի, Վրանդելի և սպիտակ լեների դեմ)։

Ընկերներ Վորոշիլովի, Ֆրունզեի, Կիրո-վի, Կույբիչևի, Որջոնիկիձեյի, Կագանո-վիչի դերը քաղաքացիական պատերազմում։ Քաղաքացիական պատերազմի հերոսները՝ Բուղյոննին և Նրա հեծյալ բանակը, Բլու-խերը, Զավայէվը, Շչորսը և ուրիշները։ Կուսակցական կազմակերպությունների քա-ղաքավական աշխատանքը բանակում՝ քաղա-քացիական պատերազմի ժամանակաշրջա-նում, քաղկոմիսարների, քաղղեկների նշանակումը և այլն։ Կոմյերլումությունը նշանակումը և այլն։ Կոմյերլումությունը քաղաքացիական պատերազմի ճակատնե-րում։ Միջազգային համերաշխությունն ու ամբողջ աշխարհի պրոլետարների ողնու-թյունը Խորհրդային հանրապետությանը՝

միջազգային և ռուսական սպիտակ - գվարու-
դիականության դեմ նրա մղած պայքա-
րում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

10-ՐԴ ՅԵՎ. 11-ՐԴ ՊԱՐՍՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

1. ԼԵՆԻՆ. — Ճամ Համառուսական Կենտրոնակո-
մի, Մոսկվայի խորհրդի, Մոսկվայի Փարբեկա-դոր-
ծարանային կոմիտեների և արհեստակացական միու-
թյունների միացյալ նիստում, 1918 թվի հունիսի
29-ին, հասոր 23-րդ, եջ 151—164:

2. ԼԵՆԻՆ. — Ժամանակակից դրության և խոր-
շըրտային իշխանության մոտակա ինդիքների մա-
սին, հասոր 24-րդ, եջ 351—361:

3. ԼԵՆԻՆ. — Կենտրոնական կոմիտեյի հաշվե-
ալությունը մարտի 18-ին, հասոր 24-րդ, եջ
116—130:

4. ԼԵՆԻՆ. — Բոլորը գեղի պայքարը՝ Դենիկինի
դեմ: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 2-րդ,
եջ 248—260:

5. ՍՏԱԼԻՆ. — Տրոցկիզմ, թե լենինիզմ: «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հասոր 2-րդ, եջ 265—266:

6. ՍՏԱԼԻՆ. — Հարավի ռազմական դրության
շուրջը: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր
2-րդ, եջ 274—275:

7. Զրոյց ընկեր Ստալինի հետ ճակատի դրու-

թյան ժամկեն: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հա-
սոր 2-րդ, եջ 283—286:

8. ՍՏԱԼԻՆ. — Անտանտի նոր արշավանքը Ռու-
սաստանի դեմ: «Լենին և Ստալին» ժողովածու,
հասոր 2-րդ, եջ 279—283:

9. Կ. ՎՈՐՈՇՈՂԻՆՎ. — Ստալինը և Կարմիր բա-
նակը (լույս և տեսել նաև հայերեն քարգանու-
րյամբ):

10. ԼԵՆԻՆ. — Զեկուցում Համառուսական կենտ-
րոնակոմի միացյալ նիստում 1918 թ. Հոկտեմբերի
22-ին, հասոր 23-րդ, եջ 228—238:

11. ԼԵՆԻՆ. — Համառուսական կենտրոնակոմի և
ժողովադատի գեկուցումը Խորհուրդների 7-րդ հա-
մազումարում, հասոր 24-րդ, եջ 591—611:

Հայերեն. — Վեցհասորյակ, հասոր 4-րդ, եջ
472—498:

12. Համբկ(ր)ի համառուս պատմություն՝ Կոորինի
խմբագրությամբ, վլուխ 11-րդ:

12-ՐԴ ՊԱՐՍՊՄՈՒՆՔ

Խորվական կոմունիզմը: Կուսակցության
տնտեսական քաղաքականությունը քաղաքա-
ցիական պատերազմի տարիներում: Պարեն-
մանատրումը: Բանվորների և գյուղացի-
ների ռազմական դաշինքը քաղաքացիա-
կան պատերազմում: Ելեկտրիֆիկացիայի

լենինյան սլլահը և ինչպես եւ այն իրադործ-
վել: Ռեկ(բ)կ 8-րդ համագումարը (1919
թիվ, մարտ): Կուսակցության նոր ծրագրի
ընդունումը: Լենինի պայքարը Բուխարինի
և Պյատակովի կողմից ազգային հարցում
թույլ տված ուղղուունիստական սխալների
դեմ: 8-րդ համագումարի վորոշումը մի-
ջակի հետ ամուր դաշնե կնքելու քաղաքա-
կանությանն անցնելու մասին և այդ վո-
րոշման նշանակությունը՝ քաղաքացիական
պատերազմում պրոլետարիատի հաղթանակն
առաջակըլու համար:

Հեղափոխական շարժման վերելքը կապի-
տաֆիստական յերկիներում: Կոմունիստա-
կան ինտերնացիոնալի և Յերիտկոմինտերնի
ստեղծումը: Լենինի ճառը ՌԿՅԵՄ 3-րդ հա-
մագումարում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Համկ(բ)կ 8-րդ համագումարը:
Զեկուցում կուրակական ծրագրի մասին, հատոր
24-րդ, եջ 131—147:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 4-րդ, եջ
741—753:

2. Լենին.— Յեկամակաման խոսք կուսակցու-
թյան ծրագրի վերաբերյալ զեկուցման առթիվ, հա-
տոր 24-րդ, եջ 148—156:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 4-րդ, եջ
763—773:

3. Լենին.— Զեկուցում դյուզի աշխատանքի մա-
սին, հատոր 24-րդ, եջ 158—171:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 4-րդ, եջ
582—599:

4. Լենին.— Բանաձև միջակ դյուզացիության
նկատմամբ ունենալիք վերաբերմունքի մասին, հա-
տոր 24-րդ, եջ 173—175:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 4-րդ, եջ
599—603:

5. Լենին.— Եկոնոմիկան և քաղաքականություն-
ը պրոլետարիատի դեկտատուրայի դարձընուում,
հատոր 24-րդ, եջ 507—515:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր, 4-րդ, եջ
427—437:

6. Լենին.— Մէծ նախաձեռնություն, հատոր
24-րդ, եջ 329—349:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
429—453:

7. Լենին.— Սովետ մասին, հատոր 23-րդ, եջ
26—31:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 4-րդ, եջ

437—445:

8. Լենին.— Ճառ՝ Համառուսական Կենտգործկոմի,
Մոսկվայի խորհրդի, Մոսկվայի Փաբբիկա-զոր-
ծարանային կոմիտեների և արշխությունների միա-
ցյալ նիստում, 1918 թ. հուլիսի 29-ին, հատոր
23-րդ, եջ 151—164:

9. ՍՏԱԼԻՆ.— Լենինը և միջակի հետ դաշինք
ունենալու հարցը։ Պատարանան ընկեր Ս.-ին, «Լե-
նինիզմի հարցերը», 10-րդ հրատ., եջ 220—228։

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», եջ 279—283։

10. Լենին.— Նվաճվածը և գրանցվածը, հատոր
24-րդ, եջ 25—26։

Հայերեն.— Յերկհատորյակ, հատոր 2-րդ, եջ
394—396։

11. Լենին.— Կոմունիստական Ինտերնացիոնալ
հիմնելու մասին, հատոր 24-րդ, եջ 27—31։

12. Լենին.— Ճառ՝ ՌԿԾե՛մ 3-րդ համագումա-
րում, հատոր 25-րդ, եջ 384—397։

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
467—484։

13. Համկ(թ)ի համառոտ պատմություն՝ Կոորդին
խմբագրությամբ, գլուխ 11-րդ։

VI. ԲՈՂԵՎԻԿՅԱՆ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՃՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆՆ
ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ
ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ (1921—1924 թ. թ.)

13-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Տնտեսական և քաղաքական իրադրու-
թյունը յերկրում՝ քաղաքացիական պատե-
րազմը վերջանալուց հետո։ Հակահեղափո-
խական խոռվություն Կրոնշտադտում։ Բն-
կեր Ստալինի դերը հակահեղափոխական
խոռվությունը ջախջախելու գործում։

Պայքար Ռել(թ)կում արհմիությունների
դերի և խնդիրների հարցի չուրջը 1921 թ.։
Լենինի և Ստալինի պայքարը Տրոցկու, Բու-
խարինի և «բանվորական ոպղովիցիայի»

55

(ՇԱՄԱՊՆԻԼՈՎ և ուրիշներ) հակաբուշելիկյան «պլատֆորմների» դեմ: ՌԿ(Բ)Կ 10-րդ համագումարը (1921 թ. մարտ) : Բոլոր հակալենինյան «պլատֆորմների» և ֆրակցիաների ջախջախումը և դատապարտումը Լինինի և Ստալինի ղեկավարությամբ: 10-րդ համագումարի վորոշումը կուսակցության միասնության մասին: Ընկեր Ստալինի ղեկուցումն ազգային հարցի շուրջը: ՌԿ(Բ)Կ 10-րդ համագումարը մեծապետական չովինիլիքի՝ իրեն զլիսավոր վտանգի դեմ և տեղական նացիոնալիզմի դեմ պայքար մղելու մասին:

Արհմիությունների վերաբերյալ դիմկուսիայի նշանակությունը: 10-րդ համագումարի վորոշումները՝ պարենմասնատրումը պարենհարկով վորոշարինելու և նոր տնտեսական քաղաքականություն մատնելու մասին:

Լենինը և Ստալինը նոր տնտեսական քաղաքականության խնդիրների և նշանակության մասին: ՌԿ(Բ)Կ 11-րդ համագումարը

(1922 թվ): Լենինի ճառը՝ նահանջը վերածանալու և նոր տնտեսական քաղաքական ջանի մասին վրա սոցիալիստական հարձակման անցնելու մասին: Ընկեր Ստալինն ընտրվում է ՌԿ(Բ)Կ կենտրոնի գլխավոր քարտուղար (1922 թվ):

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին. — Պարենային հարկի մասին, Հատոր 26-րդ, եջ 321—352:
2. Հայերն. — Վեցհատորյակ, Հատոր 5-րդ, եջ 165—206:
3. Լենին. — Կոռուպացիայի մասին, Հատոր 27-րդ, եջ 391—397:
4. Հայերն. — Վեցհատորյակ, Հատոր 5-րդ, եջ 410—418:
5. Լենին. — Արհմատակցական միությունների, Ընթացիկ մոմենտի և Տրոցկու սխալների մասին, Հատոր 26-րդ, եջ 63—81:
6. Հայերն. — Վեցհատորյակ, Հատոր 5-րդ, եջ 3—28:
7. Լենին. — Դարձյալ արհմիությունների մասին, Ընթացիկ մոմենտի մասին և Տրոցկու ու Բուլարինի սխալների մասին, Հատոր 26-րդ, եջ 113—145:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
39—68:

5. Լենին.— Կուսակցության ճշնաժամը, հատոր
26-րդ, եջ 87—94:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր, 5-րդ, եջ
28—39:

6. Լենին.— Միասնական տնտեսական պլանի մա-
սին, հատոր 26-րդ, եջ 168—174:

7. Լենին.— Զեկուցում բնահարկի մասին, հա-
տոր 26-րդ, եջ 237—248:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
106—123:

8. Լենին.— Զեկուցում և յեղափակման խոսք
կուսակցության միասնության և անարխոսինդիկա-
լիստական թեքման մասին, հատոր 26-րդ, եջ
265—275:

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
123—131:

9. ՍՏԱԼԻՆ.— Զեկուցում և յեղափակման խոսք
ազգային հարցի չուրչը՝ 10-րդ համագումարում։
ի. Ստալին — «Մարքսիզմը և ազգային-դաշտու-
թային հարցը» ժողովածու։ (Ժողովածուն լույս ե
տեսել նաև Հայերեն թարգմանությամբ)։

10. ՍՏԱԼԻՆ.— Ծրագրի թե լնինիդ։ «Լենին
և Ստալին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 265—266։

11. Լենին.— Քաղաքական հաշվետվություն և
յեղափակման խոսք ՌԿ(Բ)Կ Կենտրոնական Կոմի-

տեյլ հաշվետվության չուրչը, հատոր 27-րդ, եջ
225—270։

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
334—376։

12. Համեմատում պատմություն՝ Կոորդինի
խմբակությամբ, դլուկո 12-րդ։

14-ՐԴ ՊԱՐԱԳԱՐԱԿՈՒՆԻՒՅԻՆ

Հարձակման գլխավորումը ՌԿ(Բ)Կ կող-
մից վերականգնուման շրջանում։ ԽՍՀՄ խոր-
հուրդների առաջին համադրումարը (1922
թ. զեկտեմբեր) և ԽՍՀՄ կաղմվելը։ Բն-
կեր Ատալինի դերը Սոցիալստական Խոր-
հրդային Հանրապետությունների Միու-
թյուն ստեղծելու գործում։ ՌԿ(Բ)Կ 12-րդ
համագումարը (1923 թ. ապրիլ)։ Բնկեր
Ստալինի զեկուցումն ազգային հարցի չուր-
չը։ 12-րդ համագումարը յերկու ճակատով՝
սպայքարելու մասին և ազգային հարցում
գոյություն ունեցող դիմավոր վտանգի
մասին։

Վերականգնուման շրջանի տնտեսական դըժ-
վարությունները («մկրատը») և տրոյկեն-

տական գրոհը կուսակցության դժի դեմ
1923—24թ.թ.:

Տրոցկիստական պլատֆորմի ռեստավրա-
տորական եյությունը (ծանր ինուստրիան
կծկելու կուրս, կուսակցության մեջ Փրայ-
շիաների ազատության քարող): Ընկեր
Ստալինի ղեկավարությամբ բոլշևիկների
մղած պայքարը տրոցկիզմի դեմ 1923—24
թ.թ.: Կուսակցության 13-րդ համադու-
մարը (1924թ.) և տրոցկիզմի դատապար-
տումը: Զախչախիչ հակահարված Տրոցկու
վորքերին՝ ոգտագործելու յերիտասարդու-
թյունը կուսակցության դեմ պայքարելու
անպարեզում:

Լենինի մահը (1924թ. հունվար): Բոլ-
շևիների կուսակցության համախմբումն
ընկեր Ստալինի դիմավորած լենինյան
կենտկոմի չուրջը: Ընկեր Ստալինի յերդու-
մը լենինի դադաղի առաջ:

ԳրԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լենին.— Կենտկոմի քաղաքական հաջետվու-
թյունը ՌԿ(Բ)Կ 11-րդ համադումարին, հատոր
27-րդ, եջ 225—259;

60

Հայերեն.— Վեցհատորյակ, հատոր 5-րդ, եջ
328—376:

2. ՍՏԱԼԻՆ.— Ազգային մոմենտները կուսակցա-
կան և պետական շինարարության մեջ: Զեկուցում
և յեղափակիչ խոսք ՌԿ(Բ)Կ 12-րդ համագումա-
րում: «Լենին և Ստալին» ժողովածու: (Ժողովածուն
յին-գաղութային հարցը» ժողովածու: (Ժողովածուն
լույս և տեսել նաև Հայերեն թարգմանությամբ):

3. ՍՏԱԼԻՆ.— Կուսակցական շինարարության
հերթական ինդիբների մասին: Զեկուցում և յեղ-
ափակիչ խոսք ՌԿ(Բ)Կ 13-րդ կոնֆերանսում: «Լե-
նին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 602—622:

4. ՍՏԱԼԻՆ.— Ճառ՝ կենտկոմի և կվայի պէնու-
մում, 1925թվի հունվարի 17-ին: «Լենին և Ստա-
լին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 650—652:

5. ՍՏԱԼԻՆ.— Յեղափակիման խոսք ՌԿ(Բ)Կ
13-րդ համագումարում՝ կենտկոմի տվյալ կազմա-
կերպական հաշվետվության շուրջը: «Լենին և Ստա-
լին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 629—636:

6. ՍՏԱԼԻՆ.— Ռպազիցիայի մասին: «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 649:

7. 13-րդ համագումարի վրաշումները: «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 2-րդ, եջ 636—649:

8. Համեկ(Բ)Կ համագումարության՝ կնորինի
խմբադրությամբ, դլուխ 12-րդ:

VII. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՅԵՐԿՐԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ
ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԱՆՑՆԵԼՈՒ
ԺՄՄԱՆԱԿ

15-րդ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Վերականգնման շրջանի ավարտվելը
(1925—1926 թ. թ.) և ընկեր Ստալինի
պլաստորությամբ ՀամԿ(բ)Կ-ի անցումը
յերկրի սոցիալիստական վերակառուցմանը ;
Բոլշևիկների կուսակցության պայքարը մեկ
յերկրում սոցիալիզմի կառուցման լենինյան
ուսմունքն իրականացնելու համար : Մեկ
յերկրում սոցիալիզմի հաղթանակի հնարա-

վորության վերաբերյալ լենինյան ուսմունքի զարգացումն ընկեր Ստալինի կողմից :

Հակածեղափոխական տրոցկիստական «տեսությունը» մեկ յերկրում սոցիալիզմի հաղթանակի անհնարինության մասին : Տրոցկիզմի անհավատությունը պրոլետարիատի հեղափոխական ուժերի նկատմամբ : Տրոցկիստների պայքարը բանվոր դասակարգի կողմից միջակի հետ ամուր դաշնաքունակությունը քաղաքականության դեմ : Տրոցկու դիրքավորումը ԽՍՀՄ-ում կապիտալիզմի վերականգնման անխուսափելիության մասին : Կամենեվը և Զինովյեվը յելույթ են ունենում կուսակցության 14-րդ համագումարին նախորյակին՝ քարոզելով կապիտալիզմի ռեստավրացիայի թեորիան, — ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմ կառուցելու անհնարինությունը : Կուսակցության 14-րդ համագումարը (1925 թ. գեկտեմբեր) : Կամենեվի և Զինովյեվի «նոր ոպղիցիայի» դատապարտումը համագումարի կողմից : Կուսակցության 14-րդ համագումարում հոչակվում է կու-

սակցության գլխավոր դիմումի են՝
դուստրացման վերաբերյալ։ Կուսակցու-
թյունը վերանվաճվում է Համամիութենա-
կան կոմունիստական (բոլշևիկների) կու-
սակցություն։

Տրոցկու գլխավորությամբ տրոցկիստա-
կան-ղենովյեվական ոպղիցիոն բլոկի կազմ-
վելը և այդ բլոկի սպաքարը կուսակցության
ղլխավոր գծի ղեմ։ Տրոցկիստները և ղենով-
յեվականները բռնում են ընդհատակյա հա-
կախորհրդային կուսակցություն ստեղծելու
ուղին։

Կուսակցության 15-րդ համագումարը
(1927 թ. դեկտեմբեր)։ Տրոցկիստական-ղի-
նովյեվական բլոկի ջախջախումը և նրա
պարագայուխների վտարումը կուսակցու-
թյունից։ Տրոցկիդը—միջազգային հակա-
չեղափոխական բուրժուազիայի առաջավոր
ջոկատ։

Յերկրի ինդուստրացման հաջողություն-
ները 15-րդ համագումարի նախորյակին։
Գյուղատնտեսության կուկտիվացման վե-

րաբերյալ՝ կուսակցության 15-րդ համա-
գումարի վորոշումների նշանակությունը։

ԴՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՍՑԱԼԻՆ. — Յեղափակման խոսք Համկ(ր)կ
14-րդ համագումարում կենտկոմի քաղաքական հաշ-
վետվության շուրջը։ «Լենին և Ստալին» ժողո-
վածու, հատոր 3-րդ, եջ 27—47։

2. Համկ(ր)կ 14-րդ համագումարի բանաձներն ու
վորոշումները։ «Համկ(ր)կ-ն համակումարների,
կոնֆերանսների և կենտկոմի պլենումների բանա-
ձներում ու վորոշումներում», 2-րդ մաս, եջ 47—71։

3. ՍՑԱԼԻՆ. — Քաղաքական հաշվետվություն
Համկ(ր)կ 15-րդ համագումարում և յեղափակման
խոսք։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ,
եջ 218—268։

4. ՍՑԱԼԻՆ. — Մեր կուսակցության մեջ յեղած
սոցիալ-դեմոկրատական թեքման մասին։ «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, եջ 72—135։
(Հայերեն թարգմանությունը լույս ե տեսել առան-
ձին գրքույկով)։

5. ՍՑԱԼԻՆ. — Դարձյալ մեր կուսակցության մեջ
յեղած սոցիալ-դեմոկրատական թեքման մասին։
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, եջ
145—201։ (Հայերեն թարգմ. լույս ե տեսել առան-
ձին գրքույկով)։

6. ՀԱՄԿ(ր)կ համառոտ պատմություն՝ կնորինի
խմբագրությամբ, գլուխ 13-րդ։

65

VIII. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ
ԿՈԽՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ
ԱՌԱՋԻՆ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՇՐՋԱՆՈՒՄ
(1928—1932 թ. թ.)

16-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒԽՆՔ

Սոցիալիզմի հարձակումը և դասակարգա-
յին պայքարի սրումը վերակառուցման շրջ-
անում։ Կուլտուրյան կատաղի պայքարը
հացամթերումների և կոլտնտեսային շինա-
րարության դեմ։ Իմպերիալիստական պե-
տությունների կողմից ինտերվենցիային հա-
խարժատաստումը ԽՍՀ Միության դեմ։

Վնասաբարություն արդյունաբերության
մեջ։

Աջ ոպորտունիզմը վորպես կուլտակային
դործակալություն Համեկ(ր)կ շարքերում։
Աջերի պայքարը Համեկ(ր)կ դիմավոր գծի
դեմ—յերկրի ինդուստրացման և գյուղա-
տնտեսության կոլեկտիվացման դեմ։ Աջ
ոպորտունիստական «թեորիաները»՝ «ըա-
սակարգային պայքարի մարման» և «սոցիա-
լիզմի մեջ կուլտկի ներաճման» (Բուխարին)
մասին։ Մեկ յերկրում սոցիալիզմի հաղթա-
նակի հնարավորության տրոցիկստական
ժխտման պաշտպանությունն աջերի կող-
մէց։

Համեկ(ր)կ պայքարն աջ ոպորտունիզմի
(Բուխարին, Ռիփով, Տոմակի, Ռեգլանով և
ուրիշներ) դեմ։ Աջ ոպորտունիսների ջախ-
ջախումը։

16-րդ կուսկոնֆերանսը (1929 թ. ապրիլ)՝
ժողովրդական տնտեսության առաջին հնդա-
մյա պլանի մասին։ Բանվոր դասակարգի և
աշխատավոր վյուղացիության բոլոր ուժե-
րի մորիլիզացիան՝ առաջին հնդամյակի
խնդիրներն իրագործելու համար։ Սոցիա-

Ալվանի բաղայի (գործարաններ, խորհ-
տնտեսություններ, կոլտնտեսություններ)
ստեղծումը։ Սոցիալիստական մրցու-
թյան զարգացումը։ Կոմյերիտմիու-
թյունը սոցիալիստական մրցության
առաջին շարքերում։ Կոմյերիտմիության
ակտիվ մասնակցությունն առաջին հնդա-
մյակի դիզանտների (Կուղնեցկ, Մազնիտո-
ստրոյ, Դնեպրոստրոյ, Ստալինդրագետրակ-
տորային գործարան և այլն) շինարարու-
թյանը։ Համկաչեմ-ի պարտիատրումը Մար-
տական և Սշխատանքային կարմիր գրոշի
շքանշաններով։ Բնիկեր Ստալինի ճառը կոմ-
յերիտմիության 8-րդ համարդումարդում։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՍՏԱԼԻՆ. — Համկ(ր)կ Կենտկոմի հուլօյան
պլենումի արդյունքների մասին։ Զեկուցում Համ-
կ(ր)կ Լենինգրադի կոմիտեի պատրության ակտիվի ժո-
ղովում, 1928 թվի հուլիսի 13-ին։ «Լենին և Ստա-
լին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ 294։

2. ՍՏԱԼԻՆ. — Այ վասնով մասին Համկ(ր)կ մեջ։
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ
305—313։

Հայկերն. — «Լենինիզմի հարցերը», էջ 290։

3. ՍՏԱԼԻՆ. — Յերերի ինդուստրացման մասին և
Համկ(ր)կ մեջ յեղած աղ թեքման մասին։ «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ 314—337։

4. ՍՏԱԼԻՆ. — Այ թեքման մասին Համկ(ր)կ մեջ։
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ
337—377։

Հայկերն. — «Լենինիզմի հարցերը», էջ 303։

5. 16-րդ կուսկոնֆերանսի բանաձեւ «Ժողովքր-
դական անտեսության զարգացման հնդամյա պլանի
մասին»։

6. 16-րդ կուսկոնֆերանսի գիմումը «Խորհրդային
Միության բոլոր բանվորներին և աշխատավոր զյու-
ղացիներին»։

7. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ Համկաչեմ 8-րդ համարդու-
մարդում։

Հայկերն. — Լենին, Ստալին և Պատմչեկ. — «Յերի-
տասրդության մասին» ժողովածու։

8. ԿՈՍԱՐԵՎ. — Համկաչեմ կենտկոմի Համկ(ր)-
տվությունը Համկաչեմ 9-րդ համարդում։
(Լույս և անսել նաև Հայկերն թարգմանությամբ)։
9. Համկ(ր)կ համառոտ պատմություն՝ Կնորինի
խմբագրությամբ, զւ. 14-րդ։

17-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՅԻՑ

ՄԵծ բեկման տարին (1929 թվվ)։ Հա-
մատարած կոլեկտիվացման հաղթանակը։
69

Կասպիատալիտատիկան տարբերի սահմանու-
փակման և արտամզման քաղաքականու-
թյունից՝ համատարած կոլեկտիվացման հի-
ման վրա՝ կուլակությունը վորագո դասա-
կարգ վերացնելու քաղաքականությանն
անցնելը։ Պայքար «ձախ» խոսքումների
դեմ՝ համատարած կոլեկտիվացման անց-
կացման ժամանակ՝ Բնկեր Ստալինի հոդվա-
ծը «Գլխապտույտ՝ Հաջողություններից»
վերնագրով և այդ յելույթի նշանակությու-
նը։

Կուսակցության 16-րդ համագումարը
(1930 թ. հունիս-հուլիս)։ Ամբողջ ճակա-
տով սոցիալիստական հարձակման անցնելը։
Աջ «ձախ» անսկզբունք բլոկի (Լոմինաձե,
Սիրցով, Շացկին, Ստեն) ջախջախումը։
Առաջին հնդամյակի պլանի կատարումը
չորս տարում։ Բնկեր Ստալինի դեկույտումն
առաջին հնդամյակի հանրապետարքների մա-
սին, 1933 թվի հունվարին, Համեյ(բ)Կ
Կենտկոմի և Կոչ-ի միացյալ պլենումում։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՍՏԱԼԻՆ. — Մեծ բեկման տարբին։ «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, եջ 377—385։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հարցերը», եջ 362։
2. ՍՏԱԼԻՆ. — Հայի ճակատում։ «Լենին և Ստա-
լին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, եջ 279—287։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հարցերը», եջ 267։
3. ՍՏԱԼԻՆ. — ԽՍՀՄ ազգաբային քաղաքականու-
թյան հարցերի շուրջը։ «Լենին և Ստալին» ժողո-
վածու, հատոր 3-րդ, եջ 385։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հարցերը», եջ 375։
4. ՍՏԱԼԻՆ. — Կուլակությունը վորպես գաս-
կարգ վերացնելու քաղաքականության հարցի շուր-
ջը։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ,
եջ 401—404։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հարցերը», եջ 399։
5. ՍՏԱԼԻՆ. — Գլխապտույտ՝ Հաջողություննե-
րից։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ,
եջ 404—408։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հացերը», եջ 404։
6. ՍՏԱԼԻՆ. — Պատասխան ընկեր կունտեսա-
կաններին։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր
3-րդ, եջ 408—421։
Հայերեն. — «Լենինիզմի հացերը», եջ 411։
7. ՍՏԱԼԻՆ. — Կենտկոմի քաղաքական հաշվախու-
թյունը Համեյ(բ)Կ 16-րդ համագումարին։ «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, եջ 422—492։

- Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Եջ 431:
8. ԱՏԱԼԻՆ.— Յեղուակալման խոսք կենտրոմի
քաղաքական հաշվետվության չուրջը: «Լենին և
Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, Եջ 492—499:
- Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Եջ 534:
9. ԱՏԱԼԻՆ.— Տնտեսակաների խնդիրների մասին:
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր 3-րդ, Եջ
501:
- Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Եջ 546:
10. ԱՏԱԼԻՆ.— Նոր իրադրություն—տնտեսական
շինարարության նոր խնդիրներ: «Լենին և Ստալին»
ժողովածու, հատոր 3-րդ, Եջ 508:
- Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Եջ 557:
11. ԱՏԱԼԻՆ.— Առաջին հնդամյակի հանրագու-
մարները: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր
3-րդ, Եջ 538—566:
- Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», Եջ 594:
12. Կենտրոմի և ԿՎՀ-ի վորոշումը «Սիցովիլի,
Լոմինաձեյի և մյուսների Փրակցիոն աշխատանքի
մասին»: «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հատոր
3-րդ, Եջ 500:
13. Համեմառությամբ, գլուխ 15-րդ:

IX. ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԻ ԿՈԽՍՍԿՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ՄՊՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

18-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

17-ՐԴ կուսակոնֆերանսը (1932 թ. հուն-
վար-փետրվար) 2-րդ հնդամյակի հիմնա-
կան խնդիրների մասին: Սոցիալիստական
հարձակման ծավալումը և դասակարգային
թշնամու դիմադրության սրվելը: Քաղաք-
ժինների կազմակերպումը ՄՏԿ-ներում և
խորհութեանություններում: Պայքար կուլա-
կային սարստածի դեմ և պայքար հա-
նուն կոլտնտեսությունների կազմակերպա-
կան-տնտեսական ամբակնդման: Հարպա-

ծայլին կուտնառեսականների առաջին համագումարը և ընկեր Ստալինի յելույթին այդ համագումարում :

Կուտասակցության 17-րդ համագումարը (1934 թվի հունիսի 1-իներվարի): Ընկեր Ստալինի զեկուցումը: Ընկեր Կաղանովիչի զեկուցումը կազմակերպական հարցի շուրջը:

ԳՐԱՌԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Համկ(ր)կ 17-րդ կուսկոնֆերանսի բանաձեւը: «Համկ(ր)կ-ն՝ համագումարների, կոնֆերանսների և կենտկոմի պլենումների բանաձեւերում և վրացումներում», 2-րդ մաս, էջ 487—501:

2. ՍՏԱԼԻՆ.— Ճան՝ հարվածային կոլտնտեսականների առաջին համամիութենական համագումարում: «Լենինիզմի հարցերը», հրատ. 10-րդ, էջ 525—537:

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», էջ 651—666:

3. ՍՏԱԼԻՆ.— Հաշվետու զեկուցում Համկ(ր)կ 17-րդ համագումարին: «Լենինիզմի հարցերը», հրատ. 10-րդ, էջ 538—598:

Հայերեն.— «Լենինիզմի հարցերը», էջ 667—741:

4. ԿԱԴԱՌԱՎԻԶ.— Զեկուցում Համկ(ր)կ 17-րդ համագումարում: Կուսհրատ, 1934 թ., էջ 9—21, 58—89: (Լույս ետևել Հայերեն թարգմանությամբ):

5. Համկ(ր)կ համառոտ պատմություն՝ կնոքինի խմբադրությամբ, գլուխ 15-րդ:

19-ՐԴ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Սոցիալիզմի հաղթանակը ԽՍՀՄ-ում: Յերկրի խղուստրացման և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման լենինյան-ստալինյան քաղաքականության հաղթանակը: ԽՍՀՄիության առաջավոր տեխնիկայի յերկիր դառնալը: Բանվորների և գյուղացիների դաշնաքի ամրապնդումը: Աւելոր և կուլտուրական կյանքի բարգավաճումը: Խորհրդային Միության աշխատավոր մասսաների համախմբումը ժողովուրդների մեջ առաջնորդ Ստալինի և բոլշևիկյան կուսկուցության շուրջը: Խորհրդային յերիտասարդությունը ամբողջ աշխարհում յերիտասարդությամն ամենայերջանիկ սերունդն է: Ընկեր Ստալինի ցուցումներն այն մասին, վոր յերիտասարդության կոմունիստական դաստիարակությունը պետք է կադմի Համկենի կամաց աշխատանքի կենտրոնը:

Շահապործող դասակարգերի վոչնչացումը և թշնամի դասակարգերի մնացորդների կատաղի դիմադրությունը հաղթանակող սոցիալիզմին :

Ենինուրադի բանվորների սերված ղեկավար—Համեկ(բ)կ Կենտկոմի քարտուղար ընկ. Ս. Մ. Կիրավիր չարանենդ սպանությունն ընդհատակյա տրոցկիստական-ղենովյելական տեսորիստական շայկայի կողմից : Տրոցկիստական-ղենովյելական հակառակութական տեսորիստականը և վիճակարները, արգահատելի լրտեսները և դիմերանտները—ծառայում են բուժութուազիային և Փաշխատական պահուրդային բաժիններին : Տրոցկիզմի ծրագիրն ե—կուսակցության և կառավարության ղեկավարների չարանենդ սպանություններ կազմակերպելու միջոցով, Խորհրդային արդյունաբերության մեջ, տրանսպորտում և կոլտնտեսային շինարարության մեջ վնասաբարական աշխատանք կատարելու միջոցով վիճեցնել վստահությունը դեպի մեր կուսակցությունը և

խորհրդային իշխանությունը, ջանալ հասնելու խորհրդային իշխանության վոչնչացման և կապիտալիզմի վերականգնման ԽՍՀՄ-ում : Տրոցկիստական-ղենովյելական տեսորիստական կենտրոնի դատավարությունը և տրոցկիստական-ղենովյելական հանցագործքանդայի սրարադլուխների վոչնչացումը : Ամբողջ աշխարհի բանվորական և աշխատավորական մասսաները լիակատար հավանություն տվին մարդասպանների տրոցկիստական-ղենովյելական բանդայի գնդակահարությանը :

ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների թշնամիների դեմ մղածքաղաքական պայքարի նոր դասերը : Հեղափոխական զգաստության ուժեղացումը : Կուսակցական վաստաթղթերի ստուգումը և յերկերեսանիների—տրոցկիստ-ղենովյելականների և այլոց վտարումը կուսակցությունից :

Ստալինյան լողունդը—«Կադրերը վճռում են ամեն ինչ» : Հարվածային կոլտնտեսա-

կանների 2-րդ համագումարը (1935 թվի
փետրվար) և կոլտնտեսային կյանքի ստա-
լինյան կանոնադրության ընդունումը։
Ստախանովյան շարժումը—առցիալիստական
մրցության նոր ետապ։ Լավագույն կոմյերի-
տական ստախանովյականները։ Բնիկեր Ստոր-
վնի ճառը ստախանովյականների առաջին
Համամիութենական խորհրդակցությանը։

Համկաչեմ 10-րդ համագումարի նշանաւ-
կությունը։ Համկաչեմ նոր ծրագրի և կա-
նոնադրության հաստատումը Համագումա-
րի կողմից։

ԽՍՀՄ-ն—սոցիալիզմի յերկիր, Համաշ-
խարհային պրոլետարիատի Հարվածային
բրիգադ։ ԽՍՀՄ-ի նշանակությունը խաղա-
ղության համար և Փաշիզմի դեմ մզվող
պայքարում։ Կոմինտերնի 7-րդ կոնգրեսը։
Ֆաշիզմի—բանվոր դասակարգի ամենավո-
լուրիմ թշնամու դեմ լայն ժողովրդական
ճամփատի ստեղծումը։ Բնիկ, Դիմիտրովը—
Կոմինտերնի Գործկոմի գլխավոր քարտու-
ղար։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ՝ կրեմլի պալատում, Կարմէր
բանակի ակադեմիկների ավարտման առթիվ։ «Լե-
նին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ 637—
641։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

2. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ՝ ստախանովականների առա-
ջին համամիութենական խորհրդակցությանը։ «Լե-
նին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ 643—
654։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։
3. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ՝ առաջավոր կոմբանավարնե-
րի և կոմբանավարուհիների խորհրդակցությանը։
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ
654—659։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանու-
թյամբ)։

4. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ՝ Տաջիկստանի և Թուրքմեն-
ստանի առաջավոր կոլտնտեսականների և կոլտնտե-
սուհիների՝ կուսակցության և կառավարության ղե-
կավարների հետ ունեցած խորհրդակցությանը։
«Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ
659—660։

5. ՍՏԱԼԻՆ. — Զբույց ամերիկան «Սկրիպ-
չոուարդ-Նյուու-Պեյպեր» լրադահան միավորության
ներկայացնեցին պարս Բոր Հոռուարդի հետ։ «Լենին
և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, էջ 660—667։
(Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

6. Ա. Ա. Անդրեօսեվ. — Ճառ՝ Համկաչեմ 10-րդ

Համագումարում։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

7. Ա. ԿՈՍԱՐԵՎ. — Զեկուցում ՀամլիքեՄ կենտրոնի 11-րդ պլենումում (1935 թիվ հունիս)։

8. Ա. ԿՈՍԱՐԵՎ. — Կենտրոնի հաշվետվությունը ՀամլիքեՄ 10-րդ համագումարում։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

9. ՀամլիքեՄ ծրագիրը։

10. ՀամլիքեՄ կանոնադրությունը։

11. Կապիտալիզմի ռեստավրատորները և նրանց պաշտպանները։ Կուսհրատ, 1936 թ., 2-րդ հրատարակություն։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

12. ԴԻՄԻԾՐՈՎ. — Պաշտպանել ստոր տեսողիստներին և շահակում ե՝ ողնել Փաշիզմին։ «Պրակդա» № 235, 26 ոգոսոսով 1936 թիվ։

13. Համկ(բ)կ կենտրոնի պլենումի (1935 թվի դեկտեմբեր) բանաձեռն ընկեր Յեժովի «Կուսակցական փաստաթղթերի ստուգման արդյունքները» զեկուցման առթիվ։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

14. ԴԻՄԻԾՐՈՎ. — Ֆաշիզմի հարձակումը և կոմունիստական ինտերնացիոնալի խնդիրները Փաշիզմի դեմ, բանվոր դասակարգի միասնության համար մղվող պայքարում։ Զեկուցում և յեղափակման խոսք Կոմինտերնի 7-րդ կոնգրեսում։ (Լույս և տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

20-ՐԴ ՊԱՐԱԳԱՐԱՊԵՏՅԱՆՔ

Համամի իութենական կոմունիստական բոլցելիների կուսակցության դերը ԽՍՀ Միության նոր Սահմանադրության մշակման մեջ։ Համկ(բ)կ կենտրոնի պլենումի վորոշումը (1935 թվի փետրվար) ԽՍՀ Միության Սահմանադրությունը վորոշումները մասին և այդ հարցի քննարկումը ԽՍՀ Միության Խորհուրդների 7-րդ համագումարում։ Ընկեր Ստալինի դերը ԽՍՀ Միության նոր Սահմանադրության մշակման գործում։ Համկ(բ)կ կենտրոնի պլենումի (1936 թվի հունիս) վորոշումը ԽՍՀ Միության նոր Սահմանադրության նախադիմի մասին։

ԽՍՀ Միության Սահմանադրության նախադիմի համաժողովրդական քննարկման նշանակությունը։ ԽՍՀ Միության նոր Սահմանադրության հիմնական առանձնահատկությունները։ ԽՍՀՄ-ի նոր Սահմանադրության նշանակությունը, վորակես մի պատմական փաստաթղթի, վորը խոսում է

«ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի տարած հաղթա-
նակի փաստերի մասին, կարգիտավորական
ստրկությունից ԽՍՀՄ-ի աշխատավորնե-
րի ազատագրման փաստերի մասին,
ԽՍՀՄ-ում ծավալուն, մինչև վերջը հե-
տեղական դեմոկրատիայի հաղթության
փաստերի մասին» (Ստալին) :

ԽՍՀ Միության նոր Սահմանադրության
միջաղդային նշանակությունը :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետու-
թյունների Միության Սահմանադրությունը (Հիմ-
նական որենքը) :

2. Ընկեր Ստալինի գեկուցումը Խորհրդադների
համամիութենական 8-րդ Արտակարգ համագումա-
րում՝ ԽՍՀՄ նոր Սահմանադրության նախագծի մա-
սին:

3. Ընկեր Մոլոտովի ճառը Խորհրդադների հա-
մամիութենական 8-րդ Արտակարգ համագումարում՝
նոր Սահմանադրության մասին:

4. Լենինը և Ստալինը խորհրդային Սահմանա-
դրության մասին: Հոգվածների, ճառերի և փաս-
տաթղթերի ժողովածու: Կուսէրատ, 1936 թ.:

X. ՀԱՄԿ(Բ)Կ-Ն ՍՈՑԻԱԼԻԶՄԻ
ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆ Ե
ԽՍՀՄ-ՈՒՄ

21-ՐԴ ՊԱՐՄՊՄՈՒՆՔ

Ո՞վ կարող է լինել Համկ(Բ)Կ անդամ
և վորո՞նք են նրա պարտականությունները:
Կուսակցության կազմակերպական կառուց-
վածքը. դեմոկրատական կենտրոնացման
եյությունը. ոկրնական կուսակցական կայ-
մակերպություն, շրջանային քաղաքային
կուսակազմակերպություններ, հանրապետա-
կան, յերկրային և մարդային կուսակցական
կազմակերպություններ: Կուսակցության
համամիութենական համագումար և Համ-
կ(Բ)Կ կենտրոնական կոմիտե:

Ներկուսակցական դեմոկրատիայի և կուսակցական կարգապահության նշանակությունը: ԲնդՀանուր համայստություններ չամկեցամբ:

Գաղափարական միաձուլությունը, միասնությունը՝ յերկաթյա կարգապահությունը կուսակցության չարքերում, կուսակցության ամուր կապերն աշխատավոր մասսաների հետ, անհաջող պայքարը կուսակցության դիմավոր գծից կատարվող ամեն տեսակ չեղումների դեմ՝ ապահովեցին սոցիալիզմի հաղթանակը ԽՍՀՄ-ում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Համկանադրությունը:
2. Համկ(բ)կ ծրագիրը:
3. ՍՏԱԼԻՆ.— Համկ(բ)կ կենտրոմի հաշվետուգեկությունը կուսակցության 17-րդ համագումարին:
- Հայերեն.— «Էնինիլմի հարցերը», Եջ 667: Լույս և տեսել նաև առանձին դրքույթով:
4. ԿԱՊԱՌՎԻԴՀԶ.— «Կազմակերպական հարցերը»— գեկուցում կուսակցության 17-րդ համագումարին (կուսակցական և խորհրդային շինարարություն): (Լույս և տեսել նաև հայերեն թարգմանությամբ):

5. Կուսակցության 17-րդ համագումարի վերոշնումն ընկեր Կազմանովիչի ջնողմանի կազմական հարցերը (կուսակցական և խորհրդային շինարարություն) գեկուցման առթիվ: (Լույս և տեսել նաև հայերեն թարգմանությամբ):

22-ՐԴ ՊԱՐԱԳԱՎՄԱՆ ՈՒՆՔ

Գիտական սոցիալիզմի հիմնադիրների և կոմունիստական բռնկվելութիւն կուսակցության կազմակերպիչների՝ Մարքսի-Ենգելսի-Էնինի-Ստալինի կենսագրությունները:

Անդինը վրոպես Մարքս-Ենգելսի գործի շարունակող, վոր զարդացրեց նրանց ուսմունքն իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխության պայմաններում:

Ստալինը—Մարքսի-Ենգելսի-Էնինի գործի շարունակող, վոր զարդացրեց նրանց ուսմունքը ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի հաղթանակի համար մզվող պայքարի և սոցիալիստական համարակառության կառուցման պայմաններում: Էնինը և Ստալինը—գիտական կոմունիզմի թեորետիկներ: Նրանց գլխավոր թեորետիկ աշխատությունները:

Լենինի և Ստալինի մհծագույն հոգատառությունը կարդացած է մարդկանց նկատմամբ, աշխատավորների նկատմամբ։ Լենինի և Ստալինի անհաջող վերաբերմունքը դեպի բանվոր դասակարգի և լենինիզմի թշնամիները։ Լենինի և Ստալինի սկզբունքայնությունը։ Լենինի և Ստալինի արկությունը և նրանց պատրաստակամությունը՝ իրենց ամբողջ կյանքը նվիրելու բանվոր դասակարգի գործին։

Լենինի և Ստալինի դերը միջազգային հեղափոխական շարժման զարգացման ասպարեզում։ Լենինի և Ստալինի դերը քաղաքացիական պատեհազմում։

Լենինի և Ստալինի վերաբերմունքը դեպի յերիտասարդությունը և յերեխաները։

Լենինը և Ստալինը — բոլշևիկի այն տիպարն են, վորին պարտավոր ե ձուռել կոմյերիտականը։

Համկար կենտրոնը և նրա Քաղըյուրուն — լենինյան-ստալինյան բոլշևիկների կուսակցության շտաբն ե։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՍՏԱԼԻՆ. — Լենինը վորովես ԲԿ(բ)կ կազմակերպիչ և առաջնորդ։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր առաջին, եջ 22—27։ (Լույս ե տեսել նաև հայերեն թարգմանությամբ)։

2. ՍՏԱԼԻՆ. — Լենինի մասին։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր առաջին, եջ 476—482։ (Լույս ե տեսել նաև հայերեն թարգմանությամբ)։

3. Ն. ԿՐՈԽՎԱԿԱՅՅԱ. — Հուշեր Լենինի մասին։ (Լույս ե տեսել հայերեն թարգմանությամբ)։

4. ՀԱՆՐԻ ԲԱՐԲԵՑՈՒՄ. — Ստալին։

5. Ստալինը և Հաշիմը։ Կուսարատ, 1935 թ.։

6. ՄԻԿՈՅԱՆ. — Զերծինսկի։ Կուսարատ, 1936 թ.։

7. ՍՏԱԼԻՆ. — Լենինիզմի հիմունքների մասին։ «Լենինիզմի հարցերը»։ 10-րդ հրատ., եջ 1—74։ Հայերեն։ «Լենինիզմի հարցերը», եջ 9—99։

8. Լ. ԿԱԴԱՆՅԱՎԻՉ. — Կուսակցության պատմության բուլության ուսումնասիրության համար։ Կուսարատ, 1932 թ.։ (Լույս ե տեսել նաև հայերեն թարգմանությամբ)։

9. ՍՏԱԼԻՆ. — Ճառ՝ Կրեմլի սլավատում, Կարմիր բանակի ակադեմիկների ավարտման առթիվ։ «Լենին և Ստալին» ժողովածու, հասոր 3-րդ, եջ

637—641: (*լույս ե տեսել նաև հայելին թարգման*
նույնամբ):

10. Կ. ՎԱՐՈՇԻԿՈՎ.— Լենինը, Ստալինը և Կարմիր բանակը: Կուսհրատ, 1934 թիվ: (Լույս ե տեսել նաև Հայերեն թարգմանությամբ):
  11. Լենինը և Ստալինը յերիտասարդության մասին: Կուսհրատ, 1936 թ.: (Լույս ե տեսել նաև Հայերեն թարգմանությամբ):
  12. Պ. ԿԵՐՃԵՆՅԵՎ.— «Լենինի կյանքը»: Կուսհրատ, 1933 թ.:
  13. Լ. ԲԵՐԻՄ. — Անդրկովկասի բոլեւելյան կաղմակերպությունների պատմության հարցի շուրջ:
  14. Ժողովածու Կիբովի մասին (Կուսհրատ, 1935 թ.):
  15. Վ. ԿՈՒՅԲԻՇԵՎ.— «Եպիզոդներ իմ կյանքից»: Կուսհրատ, 1935 թ.:

ՀԱՄԱՍՏԻՈՒԹՅԱՆ ԼԵՆԻՆՑԱՆ ԿՈՄՈ-
ՆԻՍՏԱԿԱՆ ԵՎՐԻՍՏԱՆԱՐԴԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

		5
Համելկաթեմ	Կենտկոմի նամակը	.
I. Ինչպես ե առաջացել բոլշևիկների կու- սակցությունը	•	15
II. Բոլշևիկների կուսակցությունը 1905—1907 թ. թ. ոռոսական առաջին հեղափո- խության մեջ	•	21
III. Բոլշևիկների կուսակցությունը ռեակցիա- յի, նոր վերելքի և իմպերիալիստա- կան պատերազմի տարիներին	• . .	27
IV. Բոլշևիկների կուսակցությունը Հռկոեմ- րերյան սոցիալիստական մեծ հեղա- փոխության մեջ	• . . . , .	36
V. Բոլշևիկների կուսակցությունը քաղաքա- ցիական պատերազմի տարիներում (1918—1920 թ. թ.)	•	47
VI. Բոլշևիկյան կուսակցությունը ժողովրդա- կան տնտեսության վերականգնման պայքարում (1921—1924 թ. թ.)	• .	55
VII. Բոլշևիկների կուսակցությունը յերկու սո- ցիալիստական վերակառուցմանն անց- նելու ժամանակ	•	62

VIII.	Բուլշեկների կուսակցությունն առաջին հնդամյակի ըրջանում (1928—1932 թ. թ.)	67
IX.	Բուլշեկների կուսակցությունը յերկուք հնդամյակի համար մղվող պայքարում	74
X.	Համկ(ր)կ-ն սոցիալիզմի հաղթանակի կաղմակերպիչն և ԽՍՀՄ-ում	84

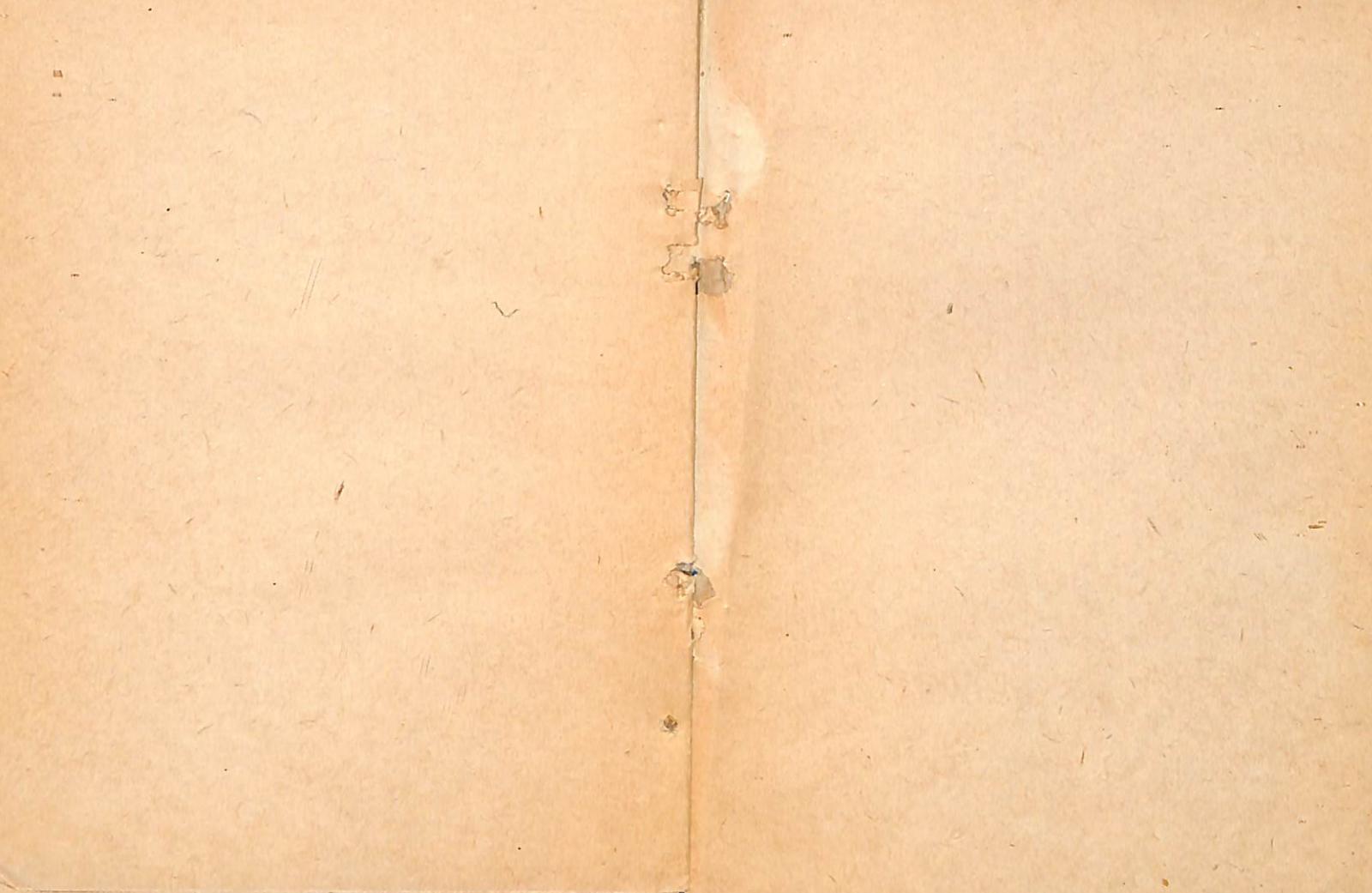
Թարգմանեց՝ Ա. Ա. Խոնդկաբյան
Խմբագրեցին Մ. Հովհաննիսյանը ։—14 էջ և Հ. Հովհաննիսյանը՝ 15—88 էջ, Տեխն. խմբ, Ս. Խաչատրյան
Սրբագրիչ՝ Վ. Զիդեղյան
Կոնսլուլ սրբագրիչ՝ Լ. Աբովյան

Գլանվեալ լիազոր № 1—4860, Հրատ. № 417,
Պատվեր № 1, Տիրաժ 6000, ինդեքս $\frac{\text{II}-46}{\text{ԿՊ}}$
Հանձնված և արտադրության 10/I 1937 թ.
Սոորագրված և տպագրության 17/II 1937 թ.
Գինը 30 կ.

Հայկուսիրատի տպարան, Ալահերդյան № 71

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0183318

23 ФЕВ. 1937
ЧИСЛО 30

88

0942

ПРОГРАММА КОМСОМОЛЬСКОГО
КРУЖКА ПО ИЗУЧЕНИЮ ОСНОВНЫХ
МОМЕНТОВ ИСТОРИИ ВКП(б)

Армпартиздат, Ереван, 1937 г.